

Obilježja proze u trapericama u Salingerovu Lovcu u žitu i Hintonovim Outsajderima

Ćeran, Tamara

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:222162>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-11**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Diplomski studij Hrvatskoga jezika i književnosti i Engleskoga jezika i
književnosti

Tamara Čeran

**Obilježja proze u trapericama u Salingerovu *Lovcu u žitu*
i Hintonovim *Autsajderima***

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Tina Varga Oswald

Osijek, 2023.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Diplomski studij Hrvatskoga jezika i književnosti i Engleskoga jezika i
književnosti

Tamara Čeran

**Obilježja proze u trapericama u Salingerovu *Lovcu u žitu*
i Hintonovim *Autsajderima***

Diplomski rad

Humanističke znanosti, filologija, teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Tina Varga Oswald

Osijek, 2023.

Prilog: Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

Obveza je studenta da donju Izjavu vlastoručno potpiše i umetne kao treću stranicu završnoga, odnosno diplomskog rada.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 2. 10. 2023.

TAMARA ČERAN, 0122226608

Ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

Ovaj diplomski rad prikazuje elemente proze u trapericama u poznatim djelima *Lovac u žitu* autora J. D. Salingera i *Autsajderima* autorice S. E. Hinton. U navedenim se djelima očituju razni elementi proze u trapericama u kojima je glavni junak mladi adolescentni lik na marginama društva koji odbacuje već ustaljene društvene norme. Poznate elemente proze u trapericama u navedenim djelima čini: buntovništvo mladih ljudi, zajednički jedinstven jezik pun žargona, osobine koje mladi posjeduju, odupiranje svijetu odraslih te odbacivanje vrijednosti stvarnoga svijeta. Cilj je rada prikazati kako se u djelima *Lovac u žitu* i *Autsajderi* očituju navedeni elementi proze u trapericama te usporediti oba djela kako bi se uvidjelo da djela pripadaju prozi u trapericama.

Ključne riječ: Jerome David Salinger, Susan Hinton, proza u trapericama, odrastanje, svijet odraslih i neodraslih

Abstract

This master thesis presents elements of jeans prose in the famous works *The Catcher in the Rye* written by J. D. Salinger and *The Outsiders* written by S. E. Hinton. These works indicate various elements which belong to the jeans prose category, where the main protagonist is a young adolescent character on the edge of society who is rejecting established social norms. The recognized elements of jeans prose in these works include youth rebellion, their unique language full of slangs, common characteristics young people share, resistance to the adult world, and a rejection of the traditional values. The aim of the paper is to demonstrate how these elements of jeans prose are manifested in *The Catcher in the Rye* and *The Outsiders* and to compare both works in order to highlight the fact that they belong to the genre of jeans prose.

Key words: Jerome David Salinger, Susan Hinton, jeans prose, maturing, the world of adults and juvenile

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Odrednice proze u trapericama.....	2
2.1. Usmeni spontani govor u prozi u trapericama.....	3
2.2. Svijet nedoraslih i odraslih u prozi u trapericama	4
2.3. Osobine i izgled junaka proze u trapericama.....	5
2.4. Odnos mladih prema gradu u prozi u trapericama.....	8
3. Predstavnici proze u trapericama.....	10
4. Komparativni dio – primjena žanrovskih obilježja na dva djela.....	14
4.1. Pripovjedač i spontani govor u djelu <i>Lovac u žitu</i>	14
4.2. Svijet odraslih i nedoraslih u djelu <i>Lovac u žitu</i>	16
4.3. Osobine i izgled glavnoga junaka Holdena u djelu <i>Lovac u žitu</i>	17
4.5. Pripovjedač i spontani govor u djelu <i>Autsajderi</i>	21
4.6. Svijet odraslih i nedoraslih u djelu <i>Autsajderi</i>	23
4.7. Osobine i izgled glavnoga junaka Ponyboya u djelu <i>Autsajderi</i>	24
4.8. Odnos Ponyboya prema gradu u djelu <i>Autsajderi</i>	26
5. Podudaranje elemenata proze u trapericama u djelima <i>Lovac u žitu</i> i <i>Autsajderi</i>	28
5.1. Pripovijedanje u prvom licu i spontanost govora u romanima	28
5.2. Stav Ponyboya i Holdena o svijetu odraslih.....	28
5.3. Zajedničke osobine Holdena i Ponyboya	29
5.4. Stavovi glavnih junaka prema gradu	30
6. Zaključak	32
7. Literatura.....	34

1. Uvod

U ovome se radu analiziraju dva poznata djela, a to su *Lovac u žitu* i *Autsajderi*. Djela se promatraju na način da se prikaže postoje li elementi proze u trapericama u oba djela. No prije nego što se djela počnu istraživati, prvo se spominju bitne odrednice koje čine prozu u trapericama te zatim obilježja u djelima koja pripadaju prozi u trapericama. Bitno je prikazati glavnoga junaka proze u trapericama tako da se detaljno opišu njegove osobine, stavovi, razmišljanja i pogled na svijet. Može se uočiti kako je junak proze u trapericama apsolutno drugačiji po svojoj osobnosti i načinu razmišljanja od svih drugih junaka u klasičnoj književnosti. Važno je spomenuti predstavnike proze u trapericama kako bi se promotrio stil njihova pisanja te uvidjeti na koji su način došli do ideje stvaranja djela. Nakon što se *Lovac u žitu* odvojeno i detaljno promotri od djela *Autsajderi*, u idućem se poglavlju uspoređuju obje knjige kako bi se proučilo koliko su knjige povezane sličnim temama i motivima. Iako se na prvu čini kako djela nisu slična, može se utvrditi kako postoji mnogo karakteristika proze u trapericama koje se ponavljaju u tekstovima. U djelima se predstavlja svijet autsajdera, mladih junaka koji se nalaze na marginama društva te se kroz simbole, narativne tehnike i stavove glavnih junaka otkriva koji su ih događaji potaknuli da se osjećaj tako otuđeno, bezvoljno i usamljeno. Dakle, istražuje se proces misli glavnih likova te njihov način shvaćanja svijeta, ali i potvrđuje kako su ta dva djela i nakon toliko puno godina ostala poznata i vjerodostojan pokazatelj stvarnosti današnjice.

2. Odrednice proze u trapericama

Proza u trapericama postala je poznata krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina kada su traperice počele biti u modi. Traperice, iako čine odjevni predmet, također su simbol opuštenosti i mladosti. Očito je kako traperice nisu samo vrsta hlača, one su mnogo više kada se radi o književnosti. Važnost traperica spomenuo je Fiske u svojem citatu: „Postoji li ijedan drugi kulturni proizvod – film, TV program, ploča, ruž za usne koji može biti toliko popularan (kao jeans)?“ (Fiske 2001: 8) Doista, jeans je polako postajao sve popularniji i proširio se među mladima vrlo brzo. U tome je razdoblju jeans predstavljao prekretnicu u književnosti što se tiče načina pisanja djela i izražavanja pripovjedača.

Došlo je do promjena u pisanju što se tiče književnih djela. Više se ne govori o liku koji odrasta u normalnim uvjetima uz nekoliko poteškoća, već se piše o junaku buntovniku koji se protivi odraslima, ima svoj jezik i razmišlja na kritički način. Flaker je u svom djelu *Proza u trapericama* najbolje dočarao odrednice proze u trapericama. On je objasnio po čemu se to djela proze u trapericama razlikuju od drugih djela. Iako je Flaker nazvao mladenačku prozu prozom u trapericama, likovi buntovnika i ne moraju nositi traperice jer „traperice su stav, a ne hlače.“ (Flaker prema Plenzdorfu 1983: 13) U djelima koja pripadaju prozi u trapericama, jasno je kako glavni likovi imaju svoje stavove i razmišljaju na drugačiji način od ostalih ljudi. Oni su moderni likovi te se time odmiču od standardne, tradicionalne književnosti koja pripada starijoj književnosti. Proza u trapericama jest relativno nov pojam u književnosti te čini prozu modernoga doba.

Proza u trapericama jest proza novijega doba u kojemu je glavni lik mladi buntovnik koji se opire društvenim normama. U njemu su izražene odrednice *opozicije svijeta odraslih i mladih*. Postoji svijet odraslih i mladih, nedoraslih, u kojemu se mladi sukobe sa starijima. Mladi su u godinama kada trebaju stupiti u svijet odraslih, ali ih svijet odraslih odbija svojim pravilima. U ovoj vrsti proze dolazi *do novoga tipa pripovjedača*. Pripovjedač je u prvome licu te se izravno obraća čitatelju. Čitatelj ima osjećaj kao da se druži s pripovjedačem cijelo vrijeme dok čita dogodovštine u djelu. Njegov je tijek pričanja priče spontan i neusiljen, a ta *spontanost u govoru* čini još jednu odrednicu proze u trapericama. U djelima se suprotstavlja *jezik mladih i starijih*. Mladi koriste jezik pun žargona, a odrasli se pridržavaju standardnoga jezika. Mogu se uočiti *osobine i izgled* junaka koje su očite u nošenju traperica i gelom „zalizanoj“ kosi. Sve su to bitni elementi koji čine pravu prozu u trapericama koja se još naziva i mladenačkom prozom.

2.1. Usmeni spontani govor u prozi u trapericama

Jezik se temelji na opreci mladih i starih. Mladi ne žele prihvatiti standardni jezik te se suprotstavljaju svijetu odraslih. Spontani se govor ne spominje kao očiti postupak u pisanju, ali čitatelj može uočiti kako je tijekom pisanja neizvještačen. Takvo se pripovijedanje kosi s modelima sveznajućih pripovjedača koji su karakteristični za realistički roman u devetnaestome stoljeću. (Flaker 1983: 98) Djela proze u trapericama nemaju sličnosti s klasičnim djelima te su likovi jedinstveni u svom izražavanju. Teži se za formalnim mimetizmom te se želi postići oponašanje usmenog pripovijedanja s većim ili manjem stupnjem spontanosti. Time se pojačava dojam kako se pripovjedač neposredno obraća čitaocu.

Autor se pretvara u usmenog pripovjedača te se stvara veza između autora/pripovjedača i čitatelja. Prema Flakeru, autor oponaša usmeni govor mladih ljudi (Flaker 1983: 101) Taj je jezik pun žargona koji koriste mladi ljudi u urbanom okruženju i u sebi sadrži ironiju prema kulturi. Jezik često obiluje i psovka koje služe kao oblik jezičnog otpora. Može se zaključiti kako je riječ o mladom pripovjedaču koji predstavlja mlade i njihovu zajednicu. Prema Samardžiji, postoje nekoliko glavnih obilježja koja čine djela proze u trapericama prepoznatljivim, a to su obilježja približavanja „pripovjedačeva jezika usmenom spontanom govoru na razini pripovjedačeve svijesti o vlastitom pripovijedanju i unošenje žargona mladih ljudi u pripovijedanje s izrazito urbanom, civilizacijskom stiletikom. (Samardžija 1984: 83) Mladi se koriste raznim žargonima te tako stvaraju svoj jezik, ali i novim jezikom ismijavaju tradiciju i ustaljene jezične norme. Pripovjedač se služi riječima koje koriste samo mladi te oni shvaćaju značenje tih riječi. Često se novim riječima prikriva i nesigurnost koju mladi osjećaju prema svijetu.

Pripovjedač proze u trapericama uglavnom je nesiguran u svoj način pripovijedanja iz razloga što se ne sjeća sasvim svih zbivanja. On nije siguran kako procijeniti situacije u kojima se nekada nalazi te mu je teško izraziti svoje stajalište. Također, pripovijedanje je ležerno i često ironično prema svijetu i suvremenoj civilizaciji. Ipak, postoje situacije u kojima pripovjedač može biti sasvim svjestan i samouvjeren u pričanju priče. No iako je samouvjeren, takav pripovjedač često oponira svojim izjavama i govori suprotnost od onoga što je tvrdio u prošlosti. Naime, izjave su mu spontane te se zna dogoditi da je pripovjedač kontradiktoran u onome što govori. Pripovjedač svojim stilom pripovijedanja prikazuje sebe, ali i svoju ekipu. Taj se njegov način pripovijedanja odnosi na pripovjedača, na društvo, ali i na čitatelja. Može se reći kako se odnosi

na čitatelja jer čitatelj čita djelo, razmišlja o njemu i zaključuje. Navedena je kontradiktornost mladog pripovjedača te se ponekada čitatelj može naći u poziciji kada ne zna govori li pripovjedač istinu ili ne zbog brzog govora pripovjedača.

Dakle, jezik postaje sličan spontanom govoru i pripovjedač je svjestan jezika kojim govori. Taj je jezik pun žargona koji koriste mladi ljudi u urbanom okruženju i u sebi sadrži ironiju prema kulturi. (Flaker 1983: 38) Mladi odbacuju jezičnu kulturu koju su stariji prihvatili. U toj kulturi, koja čini standardni jezik, nema psovki i žargona, kao što se može naći u jeziku mladih.

Kolanović se slaže s Flakerom kako postoji jedinstven jezik koji često obiluje psovkaama koje služe kao oblik jezičnog otpora. (Kolanović 2005). Što se tiče originalnosti jezika mladih koji služi kao otpor starijima, Samardžija se slaže s Kolanović kako su mladi stvorili svoj jezik. Jedinstvenost jezika jest i jedno od glavnih obilježja proze u trapericama. Točnije, obilježje približavanja „pripovjedačeva jezika usmenom spontanom govoru na razini pripovjedačeve svijesti o vlastitom pripovijedanju i unošenje žargona mladih ljudi u pripovijedanje s izrazito urbanom, civilizacijskom stilematikom. (Samardžija 1984: 83) Mladi se koriste raznim žargonima te tako stvaraju svoj jezik, ali i novim jezikom ismijavaju tradiciju i ustaljene jezične norme. Očito je kako se mladi time udaljavaju od svijeta odraslih, a time dolazi do stvaranja svijeta odraslih i nedoraslih.

2.2. Svijet nedoraslih i odraslih u prozi u trapericama

Najčešća se razlika u djelima može uočiti u svijetu odraslih i nedoraslih ili, može se još reći, svijetu u kojemu žive stari i mladi. Postoji struktura u kojoj se prikazuje dva različita svijeta koja se sukobe. U nedorasle pripada glavni junak i njegovi prijatelji. (Flaker 1983: 47) U njihov svijet ne smije nitko „ući“ tko nije mlad i tko ne dijeli njihove stavove i kvalitete. Mladi imaju svoju kulturu koja je oblikovana zabavnom glazbom, knjigama za mlade i trapericama. Njihova se kultura očituje u masovnim medijima, zabavnoj glazbi, knjigama, odijevanju i filmu. U svijetu masovnih medija koji zaokupljuje mlade ne nalaze se starije osobe iz razloga što oni imaju svoj drugi, stari svijet.

Odrasli žive u sasvim nekom drugom svijetu. Oni imaju svoj strukturirani svijet koji se sastoji od trajnih vrijednosti i normi. Suprotno od mladih, stariji se koriste standardnim jezikom

kada razgovaraju te čitaju književne klasike. Implicirani odnos mladih prema kulturnim tekstovima iz prošlosti otkriva nam pripovjedačev stav prema tradiciji. Odnos je često ironičan i u njemu ima dosta parodijskih postupaka. U tim rečenicama mladi junak govori o određenom književnom klasiku kako je dosadan i za starije ljude. Mladi su za nešto novo i drugačije, nešto neviđeno što je po njihovoj volji. Za razliku od mladih koji odlaze u klapama na zabave, stariji odlaze u kina, muzeje i galerije. Također, ne kreću se u velikim skupina i klapama, već imaju malu sredinu poznanika s kojima odlaze na druženja u grad. (Flaker 1983: 47, 156) Može se uočiti kako se njihovi hobiji razlikuju po mnogočemu od mladih te se mladi ne obaziru na svijet odraslih. Oni se odmiču od starijih te se druže s odabranim osobama svoje dobi. Mladi, ne samo da odbijaju ući u svijet starijih, oni i ne odobravaju način na koji stariji žive smatrajući takav životni stil dosadnim. Ipak, razlika je i u stavovima, svatko ima svoje poglede na svijet te dolazi do odvajanja.

Dakle, bitnu razliku čine mladi koji se odvajaju od starijih i grupiraju kao roditelji „mi“, a odrasli čine skupinu „oni“ koji su ujedno i predstavnici autoriteta (Zima 2008.) „Mi“ su mladi koji ne žele da u njihovu kategoriju pripadaju odrasli, a njih percipiraju kao strance nazivajući ih „onima“, nepoznatima. Može se reći kako ih smatraju i nebitnima jer ih nije briga što odrasli misle o njima.

2.3. Osobine i izgled junaka proze u trapericama

Junak proze u trapericama jest obrazovan i inteligentan lik koji priča svoju životnu priču. Junaci se često osjećaju kao otpadnici te kako ne pripadaju ni jednom društvu na svijetu. Radi se o adolescentu koji je „pobunjenik“ i odabire sukob kako bi pokazao svoju narav u društvu. (Zima 2008.) Može se reći kako njegovi stavovi nisu stalni te se brzo mijenjaju, ovisno o situaciji u kojoj se mladi junak nađe. Zima se složila s Flakerovim navodima kako oni „još nisu ušli u svijet društvenih struktura; još uvijek je pred njima mogućnost izbora. I oni biraju konflikt (...) ne okrivljujući za vlastiti izbor nikoga drugoga osim samih sebe.“ (Flaker 1983: 59, 60) Prema ovim se riječima može zaključiti kako, iako glavni likovi odbacuju stvarni svijet u kojemu žive stariji, mladi znaju kako se u njima događa određeni nemir za koji nisu zaslužni odrasli. Taj nemir što lik osjeća u sebi opisuje psihičko stanje glavnoga lika proze u trapericama.

Glavni je lik proze u trapericama često i naivan lik jer je još mlad te lako pada pod utjecaj odraslih, iako mu se taj svijet ujedno i gadi. Flaker navodi kako se na naivnosti temelji struktura pripovijedanja djela proze u trapericama: „...osobit stil, utemeljen na sintaktičkom

pojednostavljanju, izbjegavanju zavisno složenih rečenica, uvođenju čestih polisindetona, anakoluta, jezičnih „poštapalica“; što, sve zajedno, oponaša dječji govor, ističući u prvi plan ono što bismo mogli zvati „dječjom logikom“ (Flaker 1983: 67) Naime, glavni junak želi prikazati kako više nije dijete te da ima jasne i čvrste stavove, ali se po načinu izražavanja može uvidjeti kako mladi junak još uvijek ima dječja razmišljanja. Mladi junaci ističu svoje buntovništvo kako bi pokazali da oni mogu razmišljati na ispravan način, iako nisu dio odrasloga svijeta. Svojim buntovništvom i stavovima, mladi junak postaje autsajder u društvu.

Lik je dio omladinske „klape“ i on ne slijedi društvene norme, pravila i dostojanstveno ponašanje. Lik slijedi svoje društvo i jedino suosjeća zajedništvo i solidarnost s mladićima iz društva. (Flaker 1983: 188, 189) Glavni se lik osjeća dobro jedino kada je prisutan sa svojim društvom, iako i tada može doći do osjećaja nepripadanja. Razlog zašto se glavni lik „drži“ svojega društva jest taj što s njima može otvoreno pričati o problemima koji ga muče, a ostali ljudi ne razumiju njegove probleme. Glavni junak u trapericama predstavlja lika koji je na marginama društva, autsajder. Takvi su likovi mladi ljudi koji se ne uklapaju lako među ostale te pokušavaju naći izlaz iz dosadne svakodnevnice života. Traperice su bitan simbol zajedništva likova te njih ne nose svi. Lugarić se slaže s Flakerovim navodima kako se lik slaže samo sa svojom ekipom te navodi značajnost traperica koje nose samo pripadnici određene grupe ljudi. (Lugarić 2009) One su simbol zajedništva mladića te obilježje grupe. Kada junaci nose traperice, osjećaju se povezano sa svojom ekipom. Jedino se u društvu glavni junak ne osjeća kako je stranac u očima drugih ljudi. Nadalje, upravo zbog sličnog načina oblačenja i dobi lika, proza se u trapericama u nekim slučajevima povezuje s tradicionalnim romanom o mladiću.

Tradicionalni roman o mladićima, specifičnije njemački *Bildungsroman*, prati mladića, njegove aktivnosti i proces u kojemu on na kraju sazrijeva. U jeans prozi nema sazrijevanja likova te se u toj stavci jeans proza razlikuje od proze za mlade. Junaci su statični te ne sazrijevaju pa se ne mogu u potpunosti psihološki karakterizirati. (Flaker 1993: 50) Njihove psihološke karakteristike nisu opisane te se više pozornosti daje načinu njihova odijevanja. Često se spominje društven i socijalan status glavnog junaka, odnos prema svijetu i njegovo ponašanje. Što se tiče društva i okruženja u kojemu se lik nalazi, on uglavnom pripada bandi ili huliganskoj sredini.

Glavni je lik često brutalan i predstavlja huligansku sredinu koja ima drugačija pravila. Takva sredina ne prihvaća tuđe zakone. Odbijanjem stvarnih pravila, oni uspostavljaju svoje *ja* te

smatraju kako im stariji žele upropastiti budućnost svojim suludim pravilima. Prikazana je brutalnost života u kojoj se demaskira mit o lijepo i sretnom svijetu: „Glavnim je motivom postalo razočaranje: svijet što su ga ti mladi priznavali dobrim i pravednim, u koji su polagali svoje nade – pokazao je svoje mračne, zle strane.“ (Flaker 1983: 74) Sudeći po Flakerovim mislima, očito je kako su mladi razočarani stvarnim svijetom i njegovim lažnim idealima. Umjesto da prihvate stvarni svijet, mladi radije žele pronaći utjehu, odbijajući interakciju sa stvarnim svijetom. Likovi, iako se osjećaju odbačeno, zapravo su oni koji odbacuju društvene zakone. Veliki problem čini neuspjela potraga glavnoga lika za identitetom.

Lik nastavlja potragu za identitetom i svojim mjestom u svijetu. Razlog zašto mladi pate od odbačenosti i otuđenosti je taj što prolaze kroz krizu identiteta: „Bez samoidentiteta dolazi do dezorijentacije i otuđenosti, osjećaja izgubljenosti, usamljenosti i konfuzije koje pojedinca ostavljaju nesposobnim suočiti se sa životom i samim sobom.“ (Haley 1973: 796) Jasno je kako svaki čovjek želi pronaći svoje mjesto i svoju ulogu na ovome svijetu, a to žele i glavni junaci u prozi u trapericama. Osim što tragaju za identitetom, psihički su iscrpljeni i, kao što kaže Haley, izgubljeni jer ne znaju kojim putem poći kako bi pronašli sebe. U tijeku pronalaska sebe, likovi često razmišljaju o životu i pričaju o događajima koji su se dogodili u prošlosti.

Glavni lik ponekada razmišlja o prošlosti i budućnosti, ali nije optimističan što se tiče budućnosti. Graham se nadovezala na Haileya i njegovu izjavu kako je mladima teško pronaći svoj identitet u velikom svijetu, navodeći kako likovi ne pronalaze nikakvu utjehu u odrastanju. Činjenica kako će brzo stupiti u svijet odraslih čini ih tjeskobnima te nailaze na prepreke i iskušenja na putu do odraslosti i zrelosti. (Graham 2019: 117, 118) Iako glavni lik treba biti pun životne snage i potencijala, on shvati kako ima dosta nedostataka na kojima se treba poraditi. Mladi ljudi shvaćaju kako postoje komplicirane društvene norme te im novi zakoni stvaraju pritisak. U takvima se situacijama mladi čovjek može osjećati kao izopćenik.

Također, tema izopćenika veoma je česta u književnosti. Odrasli se nekada osjećaju izopćeno i odbačeno, a adolescencija je period u kojemu se mladi čovjek pronalazi. Tinejdžeri ne mogu kontrolirati fizičke promjene koje im se događaju te im one utječu i na psihi. Uz to, oni počinju razvijati svoj odvojeni identitet kao pojedinci. (Gillespie 2006: 48) Može se reći kako glavni lik proze u trapericama ima specifičan izgled i osobine kojima se razlikuje od drugih. On ima svoj stil oblačenja koji se sastoji od traperica, a one su glavni simbol buntovništva i mladosti.

Mladi imaju gelom stiliziranu kosu te se odijevaju u tamne boje. Po osobnosti je glavni junak plah, iako je buntovnik i protivi se svijetu oko sebe. Zbunjen je, smatra kako neće uspjeti u životu te se boji što budućnost nosi. Kako bi se bolje pripremio na probleme koje budućnost nosi, mladi junak je spreman na put kako bi pronašao svoj identitet.

2.4. Odnos mladih prema gradu u prozi u trapericama

Grad služi kao mjesto okupljanja likova u djelima proze u trapericama. Mladi se prilagođavaju životu u gradu i gradskoj užurbanosti. Ta se teza može potkrijepiti citatom koji je navela Maša Kolanović u svojem članku *Što se dogodilo s trapericama?* Ona je, citirajući Corriganu, navela kako:

„Živeći u gradu, mi nasljeđujemo njegove fizičke strukture i kulturalna stanja. Često se navodi jedna ulica koja obiluje monotonijom, a ta se monotonija očituje lutanjem glavnih junaka. Iako ceste u gradu obično jesu nezanimljive, likovi doživljavaju ulicu kao mjesto na kojem se nešto zanimljivo i može desiti. Kako navodi Corrigan, mladi su uglavnom flegmatični te izbjegavaju aktivnosti koje bi im zaokupile misao, navodeći kako je to gubitak vremena. (Kolanović prema Corriganu 1976: 104)

Iako su im ulice monotone, kao i sam svijet, glavni junaci ne žele promijeniti svijet, ma koliko god bili nezadovoljni stanjem u kojem se nalaze. Oni radije „vise“ po gradu u grupama. Mirno se hodanje po gradu može pretvoriti u nasilje koje predstavlja urbani fenomen. Subjekti znaju graničiti s nasiljem kako bi im bilo manje dosadno u gradu. Takva se radnja očituje kao: „nediscipliniran fenomen, najčešće povezan s nekom čudnom, uvrnutom idejom (eng. *weird idea*)“ (Corrigan, 1976: 103) Kolanović navodi prema Corriganu kako je nasilje vrhunac dosade. Zna se kako nasilje nikada nije rješenje, ali može se reći kako glavnim junacima sukob nekada predstavlja jedini oblik zabave u gradu. Naravno, u gradu postoji i mnogo objekata koje mladi posjećuju.

U gradu ima dosta kavana u kojima junak provodi svoje vrijeme. Nerijetko, junak promatra druge ljude kako prolaze ulicama komentirajući ih dok ispija svoje piće, čak i alkoholno, iako se radi o maloljetnoj osobi. Pojavljuje se osjećaj samoće i nelagode dok junak promatra masu užurbanih ljudi dok brzo koračaju cestom. Jedan je od razloga osamljenosti taj što se junak ne

može povezati s drugim ljudima te se radi toga osjeća odbačeno i neželjeno. Kako bi ublažio osjećaj odbačenosti, ponekada se likovi odluče na putovanja s ciljem da pronađu zabavu i mir.

Putovanjem se mladi žele maknuti od dosadne svakodnevnice te su u potrazi za avanturom. U gradu se glavni junak susreće s masovnim medijima koji se nalaze na svakom ćošku. Nailazi na medije toga vremena, poput magnetofona, tranzistora, radija, itd. Ti mediji, umjesto da junaka obraduju jer svijet napreduje, junak osjeća sve veću usamljenost i prijetnju. Riječ je o civilizacijskom kompleksu koji je karakterističan mladom pripovjedaču: „Ovaj prozni tip osjeća suvremeni tehnički razvitak više kao prijetnju nego kao nadu za čovječanstvo.“ (Flaker 1983: 151) Jasno je kako je riječ o suvremenome svijetu koji se razvija, ali mlad junak ne shvaća poantu napredovanja tehnologije kada on gleda svijet na drugi način od ostalih, ne prihvaćajući brzi napredak tehnologije. Iako se svijet razvija, lik shvaća kako on ostaje na „mrtvoj“ točki te ne može nastaviti sa životom. Putovanje njemu predstavlja jedini oblik napretka prema boljoj situaciji.

Putovanje ima simboliku sazrijevanja te mladi izlaze iz zone komfora kako bi otišli istražiti nepoznata mjesta. Oni nailaze na prepreke ili poteškoće koje ih „koče“ u svijetu odraslih ljudi. Kao i Flaker, McCulloch se osvrće na život mladih ljudi koji se žele pronaći u svijetu odraslih, ali McCulloch smatra, za razliku od Flakera, kako mladima svijet izgleda i uzbuđujuće, a ne samo zastrašujuće. (McCulloch 2016: 174) Kao što je već rečeno, često dolazi do putovanja, potragom za srećom i ispunjenjem mladog junaka koji smatra kako će ostvariti napredak u životu. No i dok putuju, mladi u djelima proze u trapericama ne pristaju na norme koje se moraju poštovati u svijetu odraslih. Oni bi radije izgradili svoj svijet te živjeli po svojim pravilima.

3. Predstavnicu proze u trapericama

Proza u trapericama, poznata kao i *jeans* proza, predstavlja književni žanr koji se počeo razvijati u Americi sredinom 20. stoljeća. Salinger slovi za jednoga od najpoznatijih autora koji je obilježio prozu u trapericama, ali postoji još autora koji su također ostavili trag u književnosti. Kada je riječ o Americi, dvadesetih godina počinje razdoblje pod imenom *Izgubljena generacija*, a upravo to vrijeme u književnosti prethodi i povezuje se s književnim vremenom koje je poznato kao proza u trapericama. Pisari izgubljene generacije počinju se okupljati nakon prvoga svjetskoga rata, a najranija predstavnica pisaca izgubljene generacije jest Gertrude Stein. Pisari su stvarali svoja djela pod utjecajem traumatičnih događaja kao što je rat, ekonomska kriza i društvene promjene. (Monk 2018) Osim Stein, koja je utjecala i na hrvatske pisce, najpoznatiji pisari ovoga razdoblja su Ernest Hemingway, Francis Scott Fitzgerald i T. S. Elliot. Pisari su se toga doba okupljali u javnosti i razgovarali o surovom životu nakon rata.

Gertrude Stein slovi za začetnicu razdoblja jer su se u njezinome salonu u Parizu okupljali pisari. Ona je govorila mladim piscima kako su svi oni pripadnici jedne izgubljene generacije. Hemingway je napisao poznata djela *A sunce izlazi* (1926.) i *Starac i more* (1952.) Njegova su djela obilježena minimalističkim stilom te temom rata i posljedica koje rat ostavlja na čovjeku. F. Scott Fitzgerald napisao je svoje najpoznatije djelo *Veliki Gatsby* (1925.) u kojemu je glavna tema društvena dekadencija, bogatstvo i američko društvo općenito. Zatim, T. S. Elliot predstavlja najpoznatijeg pjesnika toga doba. Najčitanija njegova pjesma, u kojoj se ističe čovjekova dezorijentiranost i zbunjenost, jest *Pusta zemlja* (1922.) U svojoj poeziji često progovara o izgubljenosti i gubitku identiteta. (Longley 2002) Očito je kako je navedena skupina pisaca bila svjesna realnosti u kojemu se svijet nalazi te su pisali o traumama iz prošlosti. Izgubljena je generacija utjecala i na poznate pisce proze u trapericama, kao što su Jerome David Salinger i Susane Eloise Hinton. Oni, kao i pisari tadašnjeg doba, pišu o odbacivanju ustaljenih tradicija starijih generacija.

Jerome David Salinger jedan je od najznačajnijih pisaca proze u trapericama. Velik je kritički uspjeh postigao romanom *Lovac u žitu* u kojem je središnji lik osjetljiv adolescent koji priča o svojem bijegu iz svijeta odraslih te odlazi pronaći sreću i neiskvarenu istinu, ali ubrzo saznaje kako je to nemoguće. O njegovoj su važnosti pisali mnogi drugi, a spisateljica Jaroslava

Blažeková osvrnula se na utjecaj koji je imala knjiga *Lovac u žitu* na svjetsku književnost toga doba:

„Kao primjer takve divljenja vrijedne knjige htjela bih navesti roman J.D. Salingera *Lovac u žitu*. Salinger je u njemu uspio rijedak, kraljevski čin oblikovanja tipa. Njegov Holden Caulfield ima braću po čitavom svijetu, čak ih sigurno ima u Čehoslovačkoj. Holden je dakle mentalitet, Holden je senzibilnost. Holden je negiranje svijeta odraslih“ (Flaker prema Blažekovoj, 1983: 37, 38)

Nekoliko je kritičara Salingera uspoređivalo s Twainom iz razloga što su njegove priče, kao i Twainove, originalne, ozbiljne i prvoklasne. Lass se slaže s književnim kritičarom Scribnerom u tome kako je Salinger imao veliki utjecaj na tadašnje pisce, a često ga se opisuje poput pisca koji je „klasika dvadesetog stoljeća“ i veoma vješt pisac. (Lass 1966: 321) Salinger se smatra piscem koji je odlično spojio humor, ironiju i sudbinu mladih ljudi 20. stoljeća u Americi.

Susan Eloise Hinton smatra se začetnicom proze za mlade. Njezin ju je prvi roman *Autsajderi* proslavio, a napisala ga je sa samo šesnaest godina. Roman je odmah postao poznat među mladima iz razloga što progovara o stvarnim problemima kao što su odrastanje, osjećaj odbačenosti i društvenim razlikama među ljudima. Zanimljivo je što su u središtu njezinih djela većinom dječaci, a ne djevojčice. Naglasila je kako joj je lakše pisati djela u kojima su dječaci nositelji glavnih uloga u knjigama jer dječaci uglavnom odbijaju čitati knjige u kojima su djevojke glavni likovi, a djevojke čitaju knjige bez obzira tko su glavni likovi. (Yarbrough 2012) Može se reći kako je Hinton i tada, kao mlada djevojka, imala zanimljiv pogled na svijet i jasno odabrala stil svojega pisanja o teškim temama poput siromaštva. U svim je svojim djelima nastavila pisati o temama koje se događaju u stvarnome svijetu. Knjiga *Autsajderi*, iako je već dosta stara, i dalje je aktualna jer progovara o surovim temama poput neimaštini i odbačenosti. (McKenna 2023) Tematika se odbačenosti može uočiti šezdesetih godina 20. stoljeća i u hrvatskoj prozi.

Šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća u hrvatskoj književnosti dolazi do korištenja novih tehnika pri pisanja romana. Radi se o posebnom i modernom modelu koji je Aleksandar Flaker prvi imenovao prozom u trapericama. Časopis *Krugovi* glasi za najzaslužniji časopis u kojem se potaknula ta vrsta književnosti. Hrvatska proza ima nekoliko predstavnika proze u trapericama. Najpoznatiji su predstavnici Antun Šoljan, Ivan Slamnig i Zvonimir Majdak. Na njihov je stil pisanja najviše utjecala američka spisateljica Gertrude Stein. Osim što su bili pod utjecajem Stein,

hrvatski su pisci također bili zainteresirani za američku književnost te su kasnije saznali i za Salingera. U početku, hrvatska je mlada proza bila drugačija od američke te nisu bila toliko očita odstupanja od tradicionalne forme romana što se tiče stila pripovijedanja. (Flaker 1983: 40) Očito je da su, u počecima proze u trapericama, hrvatski se pisci držali strukture klasičnih djela s fabulom u kojima je glavni lik mladić koji nije baš veliki buntovnik. Prema Flakeru:

„Hrvatska je mlada proza duže vrijeme bila suzdržljivija u stilizaciji brutalnog huliganskog žargona, pridržavajući se, osim intelektualnog i infantilnog načina pripovijedanja, isprva dosta stidljivo, govora zagrebačkih “frajera”, tj. Dosta obzirne stilizacije đaćkih govora s manjim brojem odstupanja od jezičnog standarda u smjeru dijalektizama iz zagrebačke kajkavštine, ali s dosta zanimanja za đaćki žargonski leksik“ (Flaker 1983: 79)

Dakle, pisci tek kasnije prihvaćaju svjetski oblik pisanja te ubacuju dosta žargona i opisa glavnoga lika. Likovi su uglavnom buntovnici koji pripadaju klapama. Oni se svojim životnim načelima protive društvu te odbacuju tradicionalne forme. (Baković, 2019: 157) Kao i u svjetskoj književnosti, Hrvatska je slijedila formu junaka buntovnika. Može se reći kako je došlo do „amerikanizacije“ u književnosti te se pojavljuju likovi u kojima je buntovništvo izraženije.

Najupečatljivije djelo hrvatske proze u trapericama jest djelo *Čangi* koje je napisao Majetić 1963. godine, a progovara o mladom huliganu koji postane novi član društva. U ovome djelu, glavni lik pruža otpor društvenim normama. (Flaker 1983: 44) Majetić je prvi uveo zagrebački žargon u književnost sa svojim pripovjedačem Glistom. Pojavljuju se sukobi među likovima te do konflikta dolazi kod likova koji se nalaze na marginama društva. Također, javljaju se elementi lutanja i potrage za srećom, a oni se mogu naći u djelu *Izdajicama* (1961.) Antuna Šoljana. (Flaker 1983: 48) Potraga za srećom vezuje se uz potragu za identitetom, a to je bitno obilježje svjetske proze za mlade. Djelo *Izdajicama* važno je za prvu fazu proze u trapericama. Uz ovo djelo, treba spomenuti i djelo *Kratki izlet* (1965.) Antuna Šoljana. U navedenim su pričama glavni likovi mladi ljudi koji se izdvajaju od ostatka društva po svojim jedinstvenim stavovima, ali oni i ne posjeduju želju da se uklope u društvo. (Župan 1978: 296) Naime, likovi su svjesni činjenice da ne pripadaju društvu, ali su prihvatili to što su drugačiji.

Sličan način pisanja, koji se može uočiti u djelima proze u trapericama, postao je poznat u Rusiji 1960. godine. Ruski književnik Vasilij Pavlovič Aksjonov razvio je novi stil u književnosti u kojemu se progovara o mladeži te apsurdnim vrijednostima u društvu. Svojim je poznatim

djelima *Na pola puta do Mjeseca* (1962.) i *Naranče iz Maroka* (1963.) izazvao mnoštvo polemika te je morao napustiti tadašnji SSSR. On je također poznat po uvođenju fantastike i sarkazma u svojim djelima. Nasuprot Aksjonovu, poljski pisac Marek Hłasko u svojem djelu *Osmi dan u tjednu* (1956.) piše o mladim ljudima koji se koriste varšavskim žargonom i huliganskim izrazima. (Flaker 1983: 16). Očito je kako pisci, iako pišu o sličnim temama i pripadaju istom razdoblju, koriste svoj određeni način pripovijedanja. Neki pisci koriste više žargona u pisanju, kao što je slučaj kod Salingera. Nasuprot tome, određeni su se pisci još uvijek držali tradicionalnih oblika nekorištenjem toliko žargona, na primjer, Šoljan. Kada se govori o oslanjanju na tradicionalne modele, u Njemačkoj 1972. godine izlazi djelo pod nazivom *Nove patnje mladog Werthera*.

Pojavljuje se kritičarima zanimljivo djelo po imenu *Nove patnje mladog Werthera* (1972.) koje je napisao Ulrich Plenzdorf. U svojem je djelu uveo antijunaka koji ima osobine Goetheovog Werthera i Salingerovog Holdena, a također progovara o društvu. U svojem djelu, Plenzdorf često spominje traperice kao bitno obilježje lika: „Postoji samo jedna vrsta pravih traperica. Tko je pravi nosač traperica zna na koje mislim. Što ne znači da je svatko tko nosi prave traperice – pravi nosač traperica.“ (Flaker prema Plenzdorfu 1983: 13) Dakle, potvrđuje se teza kako svaka osoba može nositi traperice, a ne mora dijeliti stavove s glavnim junakom proze u trapericama.

Proza u trapericama, kao žanr koji govori o svakodnevnom životu običnih ljudi, ima svoje predstavnike po cijelome svijetu. Žanr je nastao u Americi, ali kasnije je cijela Europa prihvatila novi, moderni žanr proze u trapericama, uključujući i Hrvatsku. Jasno je kako sva djela, koja su nastala šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća, dijele sličnosti vezane uz tematiku pisanja. Teme koje se najčešće pojavljuju u djelima jesu neimaština, izgubljenost i buntovništvo. Nadalje, bez obzira na geografsko podrijetlo, navedeni su se pisci potrudili da točno predoče ljudska iskustva kako bi se čitatelji diljem svijeta mogli povezati s djelima i prepoznati u njima.

4. Komparativni dio – primjena žanrovskih obilježja na dva djela

U ovome se djelu rada temeljno analiziraju *Lovac u žitu* J. D. Salingera i *Autsajderi* autorice S. E. Hinton. Djela se promatraju po već spomenutim obilježjima koja čine važne dijelove proze u trapericama, a to su: spontani govor junaka, postojanje svijeta odraslih i nedoraslih, izgled lika i osobine koje dijele junaci proze u trapericama te odnos mladih prema gradu. Svako se navedeno obilježje potkrepljuje primjerima iz tekstova. Prvo se obrađuju elementi proze u trapericama u djelu *Lovac u žitu*, a zatim u *Autsajderima*. Upravo su ta dva teksta odabrana kako bi se odlično prikazali elementi jeans proze jer nude bogate primjere za analizu proze u trapericama. U njima se istražuju teme, stilovi pisanja i osobine koje su karakteristične za ovu književnu vrstu.

4.1. Pripovjedač i spontani govor u djelu *Lovac u žitu*

Djelo *Lovac u žitu* napisano je u prvom licu jednine. Glavni lik Holden uvodi čitatelje u priču: „Ako doista želite da vam pričam o sebi, prvo što ćete vjerojatno htjeti znati jest gdje sam se rodio, kakvo je bilo moje glupo djetinjstvo, čime su se bavili moji roditelji prije nego što sam došao na svijet...“ (Salinger 2007: 5) Tim postupkom Salinger već na početku uvodi imaginarnog slušatelja koristeći riječi poput: *ako želite znati istinu, ja ću vam samo reći, vi ste za to zasigurno čuli*. Njegovo je pripovijedanje uglavnom jednolično te nastavlja nezainteresirano pripovijedati: „Ali ja nekako nisam raspoložen da se upuštam u te stvari, ako baš želite znati. Kao prvo, sve je to strahovito dosadno...“ (Salinger 2007: 5) Iako počinje pričati melankoličnim i nezainteresiranim glasom, on se ipak direktno obraća čitatelju kako bi ga zainteresirao za priču. Dakle, Holden se obraća čitatelju kao da je već upoznat s pričom i tijekom njezina događanja. (Flaker 1983: 102) Čitatelj se osjeća bliži pripovjedaču te pozorno počinje pratiti priču koju glavni lik želi ispričati. Sasvim je sigurno kako je Holden prikaz samouvjerenog pripovjedača iz razloga što ima specifičan stil pripovijedanja. Može se reći kako je on prikaz inteligentnog pripovjedača u trapericama.

Što se tiče inteligentnog pripovjedača u trapericama, Flaker navodi kako: „Oni se kreću među obrazovanim ljudima, ali ne drže ni do svojega obrazovanja, ni do kulturnih tekstova prošlosti, ni do tuđeg obrazovanja. (Flaker 1983: 59) To se, naravno, može potvrditi za Holdena, ako se uzme u obzir njegovo buntovno ponašanje. Njemu nije ni malo stalo do škole te bježi s

nastave, smatrajući kako mu obrazovanje ne treba. Kada se kaže da je junak inteligentan, ne misli se kako junak savršeno gramatički priča priču ili da prikazuje neke intelektualne vrijednosti. On jednostavno zna ispričati svoju životnu priču, a da ta priča sadrži interesantan i pravilan tijek radnje. Sintaksa je pojednostavljena te je leksik pun klišeja, ali glavni je lik inteligentan jer iznosi priču na svoj način, služeći se riječima koje označuju uspostavljanje novoga viđenja svijeta koji je suprotstavljen svijetu postojećih struktura. (Flaker, 1983: 63) Osim što je inteligentan, on je prikaz i infantilnog pripovjedača koji se protivi svijetu odraslih nazivajući odrasle „lažnjacima“.

Infantilno se pripovijedanje može uočiti u njegovom stilu pisanja, a takav stil oponaša dječju riječ. Piše na nezreo način, a to se može primijetiti u njegovoj reakciji kada mu profesor Spencer čita esej što je Holden napisao o Egipćanima: „Tada sam, iznenada, osjetio luđačku želju da pobjegnem nekamo do vruga iz te sobe.“ (Salinger 2007: 16). Dalje, nastavlja nizati rečenice o tome kako se osjećao kada mu je Spencer čitao esej: „Spustio je taj moj prokleti sastavak i pogledao me pobjedonosno, kao da je upravo ubio boga u meni u ping-pongu ili nečem sličnom“ (Salinger 1998: 18), „Ali njega je bilo nemoguće zaustaviti. Bio je upaljen kao raketa“ (Salinger 1998: 18) Holden ne shvaća ozbiljno riječi profesora Spencera kako mora promijeniti život na bolje te se ponaša kao dijete koje ne razumije o čemu je riječ. Kako bi se potvrdila činjenica da je Holden primjer infantilnog pripovjedača, treba se osvrnuti na njegov stil govora.

Holden često upotrebljava kolokvijalni žargonizam *it killed me*, a prijevod tog žargonizma jest *oborilo me*. Tu riječ upotrebljava kada god se nađe u situaciji koja ga je iznenadila ili mu je bila veoma smiješna. Uz to, koristi i riječ *phony* za starije ljude, a tom riječju imenuje prevarante i iskvarene ljude. Holden često u svojem govoru upotrebljava žargone i sarkazam. Na primjer, kada spominje svoju staru školu, on sarkastično komentira: „Imao sam sreće. Iznenada sam se sjetio njega što mi je pomoglo da shvatim kako odlazim u vražju mater odavde.“ (Salinger 2007: 9) U toj rečenici spominje bivšeg kolegu iz škole kojega nije podnosio. Nadalje, nerijetko spominje kako mrzi određene riječi koje koriste stari ljudi: „Silni. Evo riječi koju mrzim iz dna duše. Kako lažno zvuči! Mogao bih povraćati svaki put kad je čujem.“ (Salinger 2007: 15) Zanimljivo je kako Holden, iako više puta spominje kako mrzi ljude koji lažu, kasnije navodi kako je on najveći lažljivac: „Siguran sam da u životu niste vidjeli većeg lažljivca od mene. Upravo je strašno koliko lažem.“ (Salinger 1998: 24) Može se zaključiti kako čitatelj ipak ne može u potpunosti vjerovati svemu što pripovjedač govori, iako se pripovijeda na prirodan i neusiljen način, kao da se govori

sve što junaku „padne“ na pamet. Holden govori sve što mu je u mislima, posebno kada se radi o odraslima kojima se često smije i kritizira njihov način života.

4.2. Svijet odraslih i nedoraslih u djelu *Lovac u žitu*

U djelu je bitna opozicija svijeta odraslih i neodraslih. Ona se očituje na više načina (od jezika kojim se mladi junak koristi pa do osobnosti mladog junaka), a taj se otpor prema starijima najviše može uočiti u jeziku kada Holden opisuje starije. On se koristi žargonima kako bi pokazao prezir prema ustaljenoj hijerarhiji vrijednosti te je to, prema Flakeru: „Čin nepoštivanja uperen protiv društva, a ujedno i potvrda vlastite pobune, utvrđivanje vlastitog, nezavisnog, drugačije.“ (Flaker, 1983: 119) Holden odbacuje biti dio društva u kojemu su odrasli „vladari“ i nositelji vrijednosti. On radije sluša sebe i živi život po svojim pravilima.

Dakle, Holden smatra kako su pravila apsolutno nevažna i sretan je kada može prekršiti pravilo. Najviše voli kršiti školska pravila: „...A ja sam ležeći na krevetu pripalio cigaretu. Bilo je zabranjeno pušiti u sobama, ali mogli ste to raditi kasno noću, kad su svi već spavali i nitko nije mogao osjetiti dim. Osim toga, učinio sam to da naljutim Stradlatera. On nikad nije pušio u sobi. Svako kršenje pravila dovodilo ga je do ludila.“ (Salinger 2007: 55) U ovom se primjeru može vidjeti kako Holdena nije strah koje posljedice može snositi za takvo ponašanje te smatra kako pravila za njega ne vrijede. Holden navodi mladića po imenu Stradlater te ga opisuje kao bezveznjaka jer on ne krši pravila. Iako je Stradlater istih godina kao i on, Holden njega svrstava u svijet odraslih jer je dosadan i ne dijele iste osobnosti. Suprotno od Holdena, Stradlater je lik koji predstavlja netipičnu osobu za glavnoga junaka proze u trapericama. On je primjer poslušnog lika koji poštuje nametnuta pravila i prilagođava se svijetu, za razliku od Holdena. Osim pušenja u sobi, Holden puši u vlaku, laže o godinama te ispija žestoka pića. Svojim se ponašanjem izdvaja iz društva te postaje izopćenik. Svojim izoliranjem gradi loš odnos prema starijima.

Odnos u kojemu se mladi likovi izdvajaju od svijeta naziva se evazivan odnos. U ovome se djelu radi o evazivnom odnosu. On je karakterističan za prozu u trapericama u kojemu se: „likovi mladih izdvajaju iz svijeta u kojemu vladaju norme društvenoga ponašanja, uzimaju stav autsajdera, „markiraju“ u životu, napuštajući školu ili radni odnos.“ (Flaker 1983: 49) Takav se odnos uspostavlja odmah na početku djela. Holden bježi iz svoje škole Elkton Hills, no i prije je

te škole promijenio već četiri škole. Prilikom bježanja, govori kako je ravnatelj (pripadnik starijeg svijeta) licemjer te kako ga je doveo do ludila. Nadalje, spominje profesora kojeg naziva „stari“ Spencer i podrugljivo o njemu govori: „Uzmite nekoga starog kao Biblija, na primjer starog Spencera, i za njega će kupovina običnog pokrivača biti događaj života.“ (Salinger 1998: 12) Očito je kako Holden smatra da su stariji ljudi nezanimljivi i on ne želi trošiti vrijeme kako bi ih pokušao shvatiti. Lakše mu je maknuti se od stvarnoga svijeta i živjeti svoj život daleko od svih ljudi. On se želi maknuti čak i od roditelja, iako ih spominje nekoliko puta u knjizi.

Zanimljiv je odnos Holdena s roditeljima u djelu. Roditelji se ne pojavljuju niti u jednom poglavlju kako bi pričali s Holdenom te nema interakcija između njih i glavnoga lika, ali Holden često govori o njima u svojim pričama. Dakle, oni jesu prisutni, ali su izvan strukture djela. Glavni ih lik odmah na početku opisuje kao ljude koji su drugačiji od njega: „Oni su vam prilično osjetljivi u tim i takvim stvarima, a naročito moj otac. To su dobri, fini ljudi i sve – ne kažem ništa – ali su zaista i preko svake mjere osjetljivi.“ (Salinger 1998: 5) Svoje roditelje svrstava među ostale članove starije generacije te ih predstavlja kao osobe koje pripadaju svijetu odraslih.

4.3. Osobine i izgled glavnoga junaka Holdena u djelu *Lovac u žitu*

Iako psihološke osobine nisu specifično navedene, može se uočiti krhko mentalno stanje tinejdžera Holdena. On u isto vrijeme želi i ne želi odrasti. Sudeći po navedenom, Holden se suočava s egzistencijalnim problemom odrastanja. Svijet mu počinje izgledati kao strano mjesto te on ne želi izgubiti dječju nevinost kao i svi koji su odrasli. Kelly Navodi kako „*Lovac u žitu* je prije svega slika adolescenata razočaranih društvenim konvencijama i vrijednostima te prikaz emocionalne jačine koja dolazi kada junak prelazi iz djetinjstva u odraslu osobu.“ (Kelly Jr 2021: 11). Mnogi se kritičari ne slažu s izjavom kako se u liku Holdena može uočiti emocionalna jačina. Jedan od njih je i Flaker koji vjeruje kako je Holden podvojen što se tiče odraslog svijeta. On se ne može odlučiti treba li se pridružiti odraslima ili se i dalje nastaviti protiv svijeta. Problem jest u tome što se vrijeme ne može zaustaviti te Holdena, kao i sve junake proze u trapericama, muči buduće vrijeme te događaji s kojima će se morati suočiti u budućnosti. Junaci nisu spremni za ono što nosi budućnost iz razloga što još uvijek žive u prošlosti ili imaju traume iz djetinjstva.

U romanu se mogu pronaći znakovi traume, kao i znakova krize ulaska u svijet odraslih. (Kelly Jr 2021: 5) Trauma se u romanu očituje u dva navrata. Najveću je traumu Holden doživio kada je saznao da mu je umro brat Ally. Holden često „bježi“ u podsvijest kako bi razgovarao s preminulim bratom Allijem i razgovor s njim mu pruža utjehu za preživjeti u svijetu. Uvjeren je kako je Ally trebao nastaviti živjeti, a on umrijeti. Može se reći kako se Holden osjeća krivim što mu je brat tako rano umro i što neće doživjeti starost kao svi ostali. Također, vjeruje u to kako je on trebao umrijeti umjesto Allija jer od njega nema nikakve koristi, a Ally bi uspio u životu: „Hoću reći, znam da neću biti nikakav prokleti kirurg niti violinist niti, uostalom, bilo što. (Salinger 1998: 51) Holden nerijetko umanjuje svoje sposobnosti te smatra kako ne pridonosi društvu. Ne pridonosi društvu jer je otuđen od društva, a ta otuđenost čini drugu Holdenovu traumu.

Druga se trauma događa pri kraju knjige kada se Holden susreće s nastavnikom iz bivše škole, profesorom Antolinijem. U tom se dijelu Holden također osjeća kao da je prevaren jer smatra kako je Antolini jedina odrasla osoba kojoj može vjerovati u surovom svijetu, a on ga također na kraju izda. Holden ne ulazi u detalje, no čitatelj može zaključiti da on vjeruje kako je Antolini vidio u njemu priliku za imati nešto više od prijateljstva, a tom se nije nadao od svojega prijatelja i profesora. Postoji mogućnost kako je Holden krivo protumačio situaciju, no on toliko ne vjeruje odraslima te se automatski udaljava od ljudi i još više povlači u sebe.

Udaljenost od ljudi se očituje i u njegovoj naravi jer Holden postaje tinejdžer bez kontrole: „On je simbol tinejdžera koji izlazi iz kontrole obitelji i postupno se suočava s protivnicima vanjskog svijeta.“ (Sasani i Javidnejat 2015: 205, 206) Protivnike vanjskoga svijeta čine svi odrasli. Postepeno se, kroz djelo, javljaju emocije koje Holden ne može sakriti. Holden nerijetko spominje kako se jadno i depresivno osjeća. Može se pronaći dosta rečenica u kojima Holden opisuje kako se osjeća loše. Njegovo je mentalno stanje u više situacija doista kritično te i sam Holden govori kako je „na rubu“ života. On osjeća da ne može više izdržati sam bez ikoga drugoga da mu pruži pomoć i podršku. U njemu se očituje dosta emocija.

Određene emocije koje Holden proživljava kroz djelo jesu osjećaj usamljenosti, potištenosti, odbačenosti, nepripadanja i panike radi situacije u kojoj se nalazi. Osjećaj usamljenosti ga obuzme kada šeće sam New Yorkom: „Osjećao sam se odjednom strahovito usamljenim. Gotovo sam zaželio da me nema.“ (Salinger 2007: 63), „Malo-pomalo počeo sam se zaista osjećati kao zadnja budala, sjedeći onako potpuno sam. Nisam imao što drugo za raditi nego

pušiti i piti.“ (Salinger 2007: 107). Iako glavni junak naziva druge ljude *idiotima* s kojima mu se ne da pričati jer oni nemaju zajedničkih tema, u određenim mu situacijama ipak fali društvo.

Osjećaj potištenosti pojavljuje se kada pobjegne iz škole: „Od toga sam samo postajao sve potišteniji i usamljeniji“ (Salinger 2007: 66), „Nisam uopće bio pospan niti bilo što slično, ali sam se osjećao nekako odvratno. Potišten i sve. Gotovo sam poželio da me nema.“ (Salinger 2007: 114)

Osjećaj potištenosti dolazi u kombinaciji s emocijom usamljenosti. Holden nije volio boraviti u školi gdje se nalazi puno ljudi, ali mu počinje faliti ljudska interakcija nakon određenog vremena. Uz potištenost, spominje se i problem s alkoholom. Iako je maloljetan, on konzumira alkohol u barovima: „Što sam više razmišljao o rukavicama i kukavičluku, to me je obuzimala sve jača potištenost, i odlučio sam, tu dok sam još išao, da svratim nekamo na koju čašicu“ (Salinger 2007: 111), „Vani je već svanjivalo. Ljudi moji, kako sam se bijedno osjećao! Osjećao sam se tako potišteno da to uopće ne možete zamisliti.“ (Salinger 2007:122), „Kad sam konačno sišao s radijatora i pošao prema garderobi, plakao sam. Ne znam zašto, ali plakao sam. Mislim zbog toga što sam se osjećao tako proketo potišten i osamljen.“ (Salinger 2007: 185, 186) Holden sebe prikazuje kao hrabroga mladića, ali ne može prikriti svoje osjećaje te ih opisuje. Najviše spominje osjećaj potištenosti i usamljenosti.

Kada Holden pomalo promisli o situaciji u kojoj se nalazi, mentalno mu se stanje pogorša te dolazi do odbačenosti, nepripadanja i panike: „Odjednom sam osjetio strahovitu želju da se izgubim nekamo dovraga, da nestanem s tog mjesta. Isuviše me deprimiralo.“ (Salinger 2007: 99) On navodi ovu rečenicu dok luta noću gradom te se može zaključiti kako je Holden deprimiran zbog monotone gradske atmosfere. U tekstu, Holden navodi kako gubi kontrolu nad životom te čitatelj ima dojam da je Holden doista izmoren životom. U nekoliko slučajeva spominje i samoubojstvo kao rješenje za probleme: „Ono što sam u stvari želio bilo je da izvršim samoubojstvo. Dolazilo mi je da skočim kroz prozor.“ (Salinger 2007: 129) Iako razmišlja o samoubojstvu, on zna kako to nije rješenje za probleme s kojima se nosi.

Holden predstavlja kompleksnu ličnost koja se očituje u snažnom obliku buntovnika koji se protivi društvenim normama. On je osoba koja se u isto vrijeme sukobljava sa svijetom i traži svoj identitet. Emocionalno je ranjiv, ali i dovoljno iskren da dirne čitatelja svojim riječima i stavovima. Holden osjeća potištenost jer se nalazi sam u velikom gradu. Svjestan je kako, iako u gradu ima puno ljudi, on se nikome ne može obratiti da mu pomogne.

4.4. Odnos Holdena prema gradu u djelu *Lovac u žitu*

Mladi junaci proze u trapericama uglavnom osjećaju odbojnost prema gradovima jer se tamo okuplja masa ljudi. Holden dijeli takvo mišljenje te više puta spominje kako ne voli gradove: „Mrzim sve. Mrzim ovaj život u New Yorku. Taksije, autobuse na Aveniji Madison u kojima šoferi uvijek urlaju na tebe da je izlaz na zadnja vrata, upoznavanje s kojekakvim umišljenim tipovima koji Luntove¹ nazivaju anđelima, penjanje i spuštanje liftovima kad čovjek ne želi ništa drugo nego izaći van...“ (Salinger 2007: 159) On navodi svakodnevne aktivnosti u New Yorku koje ne podnosi, a mora naučiti živjeti s njima kako bi se uklopio u svijet odraslih.

U nastavku, govori kako bi radije živio u naselju koje je udaljeno daleko od grada jer tada ne bi imao kontakt s toliko puno ljudi. U određenim dijelovima spominje kako bi se pravio gluh kako mu se ljudi ne bi obraćali. Iako Holden spominje kako ne voli grad, njegovo se putovanje događa po gradu. Salingerova je paradigma građena na prostornom premještanju lika: Holden najprije pobjegne iz škole, a zatim luta po New Yorku i to taksijem: dolazi do hotela Greenwich Villagea, obilazi Rockefellerov centar. Ubrzo mu dosadi te se vraća do Prirodoslovnog muzeja, a nakon toga do željezničke stanice i Central Parka. Glavni lik stalno kruži po gradu te bi se mogla nacrtati jasna karta njegovoga putovanja. (Flaker 1983: 50, 51) Za nekoga tko bi želio otići iz grada, Holdenu se ne žuri te se nastavlja mirno kretati gradom.

Holden spominje odlazak iz grada, ali to nikada ne učini. Prostori, koji ga najviše odbijaju, a koji se nalaze u gradu su kina i kazališta. U nekoliko navrata spominje kako ne voli odlaske u kazališta te klasične stvari naziva beznačajnima. Na primjer, jednu reviju naziva *idiotskom* : „A ono s ranim ustajanjem da bi vidjele prvu predstavu u Radio City Music Hallu posebno me je deprimiralo.“ (Salinger 2007: 94) Holdenova se rečenica odnosi na ljude koji su uzbuđeni što će vidjeti predstave. On razumije takav stav prema kazalištima i čudno mu je kako se netko želi rano buditi specifično radi te jedne stvari. Jedino što mrzi više od kazališta su filmovi.

Holden ne voli kina te vjeruje kako je jedini koji ne uživa u gledanju filmova: „Ako postoji na svijetu nešto što mrzim, onda je to film. Nemojte ga preda mnom ni spominjati.“ (Salinger 2007: 6) On ne shvaća svojega brata D. B-a koji obožava život u Hollywoodu. Holden smatra kako Hollywood nije dobro mjesto te govori kako njegov brat radi tamo kao prostitutka. Iako Holden ne voli ići u kina, zanima ga što ljudi gledaju u kinima i zašto uživaju gledati filmove. U par navrata

odlazi u kino iz znatiželje da vidi što ljudi gledaju. Naravno, svaki se put razočara onime što vidi: „Najgore u svemu tome bilo je, međutim, to što je bilo očigledno da svi žele ići u kino. Nisam mogao podnijeti da ih gledam. Mogu shvatiti kad netko ide u kino zbog toga što nema kamo drugamo, ali kad netko zaista želi ići, pa čak se i žuri da tamo što brže stigne, onda me to strašno deprimira.” (Salinger 2007: 142) Iz te se rečenice može zaključiti kako se Holden opet iznova osjeća kao da ne pripada društvu iz razloga što nije kao većina ljudi. Vidi se Holdenova želja da pripada društvu. On ne bi posjećivao mjesta koja posjećuju obični ljudi da ne želi postati dio društva. No umjesto da ga javna okupljanja privuku, ona ga još više odbiju.

Jasno je kako Holden izražava svoje nezadovoljstvo gradom i druženjem u njemu. On vidi New York kao mjesto u kojem žive licemjeri te kako u gradu vladaju površne vrijednosti. Kina i kazališta predstavljaju besmislenost popularne kulture. Smatra kako se ostali samo prave da su im odlasci u kina zabavna. Ljude smatra lažnjacima jer se prave, a za sebe misli kako je iskren jer se ne pretvara da je netko kako bi se drugima svidio.

4.5. Pripovjedač i spontani govor u djelu *Autsajderi*

Djelo *Autsajderi* pripada prvim pravim tekstovima književnosti za mlade, a radi se o tinejdžerima koji se suočavaju s problemima koji ih ne bi trebali patiti u tim godinama. Najveći problem koji se nameće u romanu jest socijalna nepravda. Djelo čini još zanimljivijim činjenica kako je knjigu napisala autorica sa šesnaest godina. Može se reći kako u djelu ima i određenih elemenata autobiografije. Autorica je pisala o surovom životu koji ju okružuje. Roman je napisan u prvom licu jednine te pripovjedač Ponyboy progovara o svojem životu. Prikazuje se jasna slika o klasama, nasilju i smrti. (Kelly Jr 2021: 7) Sve si teme čitatelj može predočiti kroz oči Ponyboya Curtisa, mladog člana bande pod imenom *greaseri*. On se, kao i njegova klapa, često sukobljava s pripadnicima viših klasa, takozvanim *socsima*. Ponyboy se izdvaja kao autentičan i blizak lik čitatelju. On piše o svojoj trenutnoj situaciji dok kritički razmišlja o situaciji u kojoj se nalazi.

Ponyboy predstavlja pripovjedača bliskom čitatelju. Kroz njegovo pripovijedanje, čitatelji se upoznaju sa svijetom mladih ljudi. Također, čitatelji imaju veći uvid u to kako mladi razmišljaju. On se koristi spontanom govorom i na taj način izražava emocije i misli mladih ljudi. Govori na

način kako mladi govore iz njegove zajednice te se ne koristi standardnim jezikom. Može se uvidjeti kako je njegovo pripovijedanje veoma iskreno. Čitatelj odmah razvija empatiju prema njemu i sve što se događa njegovim prijateljima. U svojim pričama, on iznosi strahove i želje. Ponyboy priča o surovim temama na jednostavan način te na početku spominje svoju trenutačnu situaciju: „Siromašniji smo od šminkera i srednje klase. Mislim da smo i divljiji... *greaseri* su doslovno kao kriminalci; krademo stvari i vozimo stare frizirane automobile, pljačkamo benzinske pumpe i s vremena na vrijeme vodimo bitke između banda.“ (Hinton 2001: 8). Ponyboy navodi kako članovi visokoga društva govore standardnim jezikom te gledaju s visoka njih, pripadnike niže klase, koji su osmislili svoj način izražavanja. Životna situacija, u kojoj se nalazi glavni junak, nije idealna te je njegova najveća želja pronaći bolji život. Čitatelj može uvidjeti i način na koji su međusobno komunicirali tinejdžeri šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća. Ponyboy se uglavnom koristi žargonima jer tako pričaju pripadnici njegove bande.

Iako je Ponyboy pripadnik bande, on predstavlja inteligentnog pripovjedača. Čitatelje uvodi u priču na jedinstven način te otkriva surovost svijeta i situacije u kojoj se nalazi. U nekoliko navrata spominje knjige i može se zaključiti kako je upoznat s poznatim književnim djelima. Pjesma koja se spominje pri kraju djela jest *Ništa zlatno ne može trajati* autora Roberta Frosta, a stihove je Johnny na samrti izgovorio Ponyboyu: „Ostani zlatan, Ponyboy. Ostani zlatan...“ (Hinton 2001: 96) Te se rečenice odnose na čuvanje dječje radosti i nevinosti. Kada čovjek odraste, izgubi zlatan sjaj i dijete u sebi. Ponyboy navodi i što je njegov prijatelj Johnny napisao o toj pjesmi: „Razmišljao sam i o onom stihu, taj tip koji ga je napisao, mislio je da si zlatan kad si dijete, kao zelen. Kad si dijete, sve je novo. Samo kada se navikneš na sve, postaje dan. To je zlato. Drži se takvim, dobar je način.“ (Hinton 1967: 154) Pjesma predstavlja poziv za očuvanje dječje nevinosti koja prestaje odrastanjem, a ta je nevinost središnja točka koju žele očuvati junaci proze u trapericama. Junak proze u trapericama zna kako je nemoguće sačuvati nevinost, ali smatra kako odrasla osoba treba sačuvati dijete u sebi.

Jezik i stil pisanja u djelu *Autsajderi* bitni su elementi jer naglašavaju sukobe između dvije suprotstavljene skupine, a to su bogati šminkeri i siromašni. Osim što Ponyboy navodi razlike u upotrebi jezika između njega, pripadnika siromašnoga naselja i bogataša, Ponyboy se također osvrće na razlike između starijih i mladih.

4.6. Svijet odraslih i nedoraslih u djelu *Autsajderi*

Bitna je tema sukob svijeta odraslih i mladih. Mlad se junak osjeća odbačenim od društva, a odrasli mu ne žele pružiti priliku da se prilagodi njihovom svijetu. Odrasli ljudi rade razliku između siromašnije mladeži i bogatijeg sloja društva. Tu dolazi do nepravde. Ponyboy navodi kako se njegova banda karakterizira kao da su delikventi i problematični, iako nisu toliko loši. Stariji se osvrću na uredne i lijepo srede osobe, misleći kako su oni pristojni i uzorni građani, a zapravo ne vide kako se ponašaju. Ponyboy se na tu nepravdu više puta osvrće te spominje kako život nije pravedan. Opisuje koje su to razlike između bogataša i njegove bande:

„Kao da su svi bili odvaljeni od iste gromade: glatko izbrijani, u prugastim ili kockastim košuljama, svijetlocrvenim ili žućkastosmeđim jaknama ili skijaškim vjetrovkama. Ovakvi, mogli su i u kino i šoru. Zbog toga ljudima nikad ne padne na um da okrivljuju šminkere, a uvijek su spremni napasti nas. Izgledamo razbijački, a oni pristojno. A moglo bi biti upravo obratno – polovica razbijača koje znam ispod one silne kreme za kosu vrlo su pristojni dečki, a po onome što sam čuo, mnogi su šminkeri tek hladnokrvni podlaci – no ljudi obično prosuđuju po izgledu.“ (Hinton 2001: 91)

Dakle, radi se o nesporazumu između generacija. Odrasli ne shvaćaju kako se mladi osjećaju i prosuđuju mlade ljude prema načinu njihova odijevanja. Glavni lik polako shvaća kako je svijet odraslih licemjerman i u njemu postoje dvostruki standardi. Svjestan je kako on ne može nikako utjecati da spriječi tu nepravdu. Iz toga se razloga glavni lik povlači sve više u sebe. Radi nepravde koja mu je nanesena, mrzi cijeli svijet, a posebno imućne osobe. Razlog zašto mrzi imućne je taj što je svjestan kako oni imaju topao dom i bezuvjetnu ljubav. On zna kako nema ništa od toga jer su mu roditelji umrli i živi s braćom: „Sodapop... napustio je školu da bi mogao dobiti posao i da bi me zadržao u školi, a Darry, prerano star postajući vođa obitelji, držeći se dva posla i nikada ne uživajući.“ (Hinton 1967: 40) Osvrće se na činjenicu kako se braća brinu o njemu te predstavljaju jednu vrstu autoriteta koju Ponyboy mora poštivati ako želi ostati član zajednice.

Iako se braća dobro brinu o Ponyboyu, on ima osjećaj kao da ne pripada svojoj obitelji te traži bolje mjesto u svijetu. Suočava se s teškoćama koje su došle kada su mu umrli roditelji, a one kompliciraju odnos s odraslim svijetom.

Iako zna kako ga braća vole i brinu se za njega najbolje kako mogu, on nekada preispituje njihovuljubav prema njemu. Može se reći kako često sumnja bratsku ljubav te smatra kako im je samo teret:

„Darry je mislio da sam ja samo još jedna usta više koja treba hraniti i netko na koga će se izderavati. Da me Darry voli? Razmišljao sam o onim tvrdim, blijedim očima. Darry ne voli ništa i nikoga, osim možda Sodu. Nisam mislio o Darryju kao o nekome tko je čovječan. Baš me briga, lagao sam samom sebi, ni ja se ne brinem za njega. Dovoljan mi je Soda, a imat ću ga dok ne završim školu. Briga me za Darryja. No i dalje sam, znao sam, lagao. Sve vrijeme lažem samom sebi. Ali nikad si ne vjerujem.“ (Hinton 2001: 17)

U određenim se situacijama osjeća kao da ga je i vlastiti brat Darry odbacio, a upravo bi ga on trebao prihvatiti kakav god da jest te mu pružiti zaštitu od svijeta. Zbog nesređenih odnosa u obitelji, dolazi do nepoštivanja autoriteta. Uvjeren je kako ga Darry mrzi jer ima hladan odnos koji je ujedno i strog te ne bira riječi kada mu se obraća. Takva otuđenost od autoriteta i svijeta odraslih vidljiva je i kod ostalih likova u djelu. Kao primjer može poslužiti lik Johnny. On je toliko emocionalno udaljen od svojih roditelja da ih ne želi vidjeti čak ni na samrtni kada leži u bolnici. (Kelly Jr. 2021: 22, 23) Svi su njegovi prijatelji autsajderi te dijele slične sudbine.

Dakle, kao posljedica svega, Ponyboy ima sumnjičav pogled na svijet odraslih. Iako uskoro dolazivrijeme kada će morati izgubiti dječju nevinost i ući u svijet odraslih, on zna kako nije spreman zatakav veliki korak. Kako bi se suočio sa svijetom odraslih i pripremio na odrastanje, on želi postatiopak kao i članovi društva. Smatra kako, ako postane jači i hrabriji, ga svijet odraslih neće previšeupropastiti i uništiti njegove dječje snove.

4.7. Osobine i izgled glavnoga junaka Ponyboya u djelu *Autsajderi*

Ponyboy pripada *greaserima*, a njihovo je obilježje tipično za junaka proze u trapericama. Dolazi od riječi *grease* što u prijevodu znači briljantin. Mladi su pedesetih i šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća pravili frizure tako da začešljaju kosu briljantinom. Njihov je stil prepoznatljiv jer nose crne kožne jakne i traper hlače. Često su slušali rock glazbu te bili očarani motociklima i automobilima.: „Svi imamo dugu kosu i nosimo kožnate jakne i tenisice ili čizme, plave traperice i majice, ili pak puštamo da nam košulje vire iz hlača.“ (Hinton 2001: 8)

Ponyboyeva je dugačka kosa jedna vrsta identiteta jer ga povezuje s bandom. On ima dugu smeđu kosu te je ponosan na svoj način odijevanja. Ono na što nije ponosan jest način na koji živi.

On pripada nižoj klasi te se njegovi prijatelji sukobljavaju s osobama koje su u boljem ekonomskom i socijalnom položaju. U svojem pripovijedanju, osvrće se na to kako žive: „... živimo u prilično jadnom kvartu i zato naša kuća nije baš bajna. Izgledom je trošna i tako to, a iznutra nekako siromašna.“ (Hinton, 2001: 105) Ponyboy razmišlja o životu te kako pobjeći od neimaštine u kojoj se nalazi. Njegove zrele misli čine bitan dio knjige, a u glavi mu se često odvijaju unutarnji konflikti. Ono što ga odvaja od ostatka bande jest to što se može zaključiti kako je inteligentan. Razmišlja na kritički način i gaji ljubav prema knjigama, iako to ne želi priznati.

Ta se ljubav očituje u jednom razgovoru koji Ponyboy vodi s Cherry u kojemu ga ona zapitkuje čita li, a on sramežljivo odgovara kako čita. Također, nekada povezuje glavne likove iz pročitanih djela sa svojim životom. U njima pronalazi utjehu za svoj jadni život: „Razmišljao sam dok sam pisao zadaću prošle noći. Morao sam pročitati *Velika očekivanja* i taj dječak Pip, on me podsjetio na nas. Način na koji je obilježen kao da je propalica jer nije bio gospodin ili slično i to kako su ga cure gledale s visoka.“ (Hinton 1967: 14) Svjestan je kako ga ljudi promatraju kao da ništa ne vrijedi, ali on se trudi biti jak i ne želi pokazivati strah.

Ponyboy pokušava biti hrabar, ali u određenim situacijama ne može podnijeti pritisak društva. Bitna tema u djelu jest pronalazak identiteta. Pronalazak identiteta važna je odrednica u životu svake osobe. Prema McCulloch: „Upoznati samoga sebe znači znati kako živjeti radosti i tuge života, uspjehe i neuspjehe, ljepote i ružnoće te izaći iz ružnih situaciji s osjećajem ponosa, nade i svijesti o vrijednosti i radosti života, ljudskosti i individualnosti.“ (McCulloch 2011: 799) Kako bi glavni junak pronašao sreću u životu, on mora pronaći svoje mjesto u svijetu. Pronalazak svojega identiteta nije lak zadatak, posebno kada se glavni lik ne može povezati sa svojim društvom u određenim trenucima.

Iako se glavni junak osjeća dobro kada je među svojim prijateljima, Ponyboy se ponekada osjeća usamljeno u društvu svojih prijatelja jer ne voli iste stvari kao i većina ekipe:

„Čekao me dug put kući, i to bez ikakva društva, no to je za mene uobičajeno, i to ni zbog čega drugog nego zato što filmove volim gledati neometan kako bih se mogao u njih udubiti i proživjeti ih skupa s glumcima... Tu sam drukčiji... A nitko u našoj klapi ne šljivi filmove

i knjige ovako kao ja. Zato sam neko vrijeme mislio da sam jedina osoba na svijetu kojoj je do toga stalo. Toliko sam bio osamljen.“ (Hinton 2001: 7)

Dublje razmišljanje o situaciji u kojoj se nalazi čini ga osamljenim. On je svjestan kako ne dijeli u svemu ista razmišljanja sa svojom ekipom, ali htio bi pronaći osobu s kojom bi dijelio hobije i slična razmišljanja. Očito je kako se Ponyboy muči s pronalaskom identiteta jer mu prošlost stvara poteškoće. On želi pronaći svoj identitet, ali se u isto vrijeme suočava s pritiscima društva te često preispituje svoje vrijednosti. On zna kako treba ostati vjeran sebi, ali u isto vrijeme želi biti prihvaćen od strane društva u gradu.

4.8. Odnos Ponyboya prema gradu u djelu *Autsajderi*

Ponyboy je autsajder te nema sasvim pozitivno mišljenje o gradu i ljudima koji često borave u gradu. Također, svi su njegovi prijatelji autsajderi, a to ga čini još tužnijim jer nitko od njih nema sreće. Često navodi kako ih prati loša sreća: „Da, doista je posvuda bilo čupavo. Po čitavom East Sideu. Samo što se meni nije činilo da je to u redu.“ (Hinton 2001: 33) On smatra kako puno ljepše i bolje žive drugi ljudi koji se ne moraju brinuti oko financija. U određenim situacijama, grad mu se čini kao lijepo mjesto u kojemu se može družiti s prijateljima. U gradu se nalazi kino u kojemu može pogledati dobar film i okupiti se s prijateljima. No grad ima više negativnih strana koje se mogu lako uočiti.

Negativnu stranu grada čine stalni sukobi puni nasilja i predrasuda. Sukobi se događaju između bandi. Bande se međusobno ne razumiju te Ponyboy ima osjećaj kao da ne pripada životu u gradu. Ponekada, Ponyboy razmišlja kako bi bilo dobro pobjeći na selo s prijateljem Johnnyem jer više ne može podnijeti život i nasilje koje se dešava u gradu. Razmišlja o bijegu iz razloga što se ni kod kuće više ne osjeća dobrodošlim:

„Počeo sam se opuštati i pitao sam se je li bijeg pravo rješenje. Bio sam pospan i prozebao do kosti pa sam poželio da sam kod kuće u krevetu, u sigurnosti i toplini ispod pokrivača, sa Sodinom rukom preko sebe. Odlučio sam da ću otići kući i da jednostavno neću razgovarati s Darryjem. Kuća je bila moja koliko i Darryjeva, a ako se on želi držati kao da nisam živ, što se mene tiče, u redu. Ne može me spriječiti da živim u vlastitoj kući.“ (Hinton 2001: 38)

Na kraju, zaključuje kako bijeg ipak nije pravo rješenje, ali mašta o mjestu u kojemu nema nasilja i socijalnih predrasuda koje ga slijede. Također, svjestan je kako ne može pobjeći od vlastitoga života. Prekretnica se dešava kada Johnny i on u samoobrani ubiju člana druge bande. Ponyboy tada shvati kako mora pobjeći što dalje te osmišljava plan za bježanje. Odlučuje se za bijeg u selo te izjavljuje ljubav prema selu. On smatra kako u selu žive normalni ljudi koji ne osuđuju i nisu nasilni: „Želio sam jednostavno poleduške ležati ispod nekog drveta, čitati knjigu ili crtati bez straha da će me netko zaskočiti.“ (Hinton 1983: 33) Jasno je kako Ponyboy ne vjeruje ljudima u gradu jer postoji puno sukoba i mržnje u njima te želi pronaći mir u prirodi.

Dakle, Ponyboy ne osjeća sigurnost koju bi čovjek trebao osjećati u gradu i svjestan je okrutnosti ljudi koji se okupljaju po javnim mjestima. Svjedočio je mržnji između bandi te se želi udaljiti od grada i pronaći mjesto u kojem će moći izgraditi siguran život. On ne želi da ga ljudi iz grada osuđuju po izgledu, ali smatra kako ljudi u gradu ne mogu razmišljati bez predrasuda. Jasno je kako Ponyboy mašta o mjestu u kojem ne prevladavaju socijalne podjele i u kojemu nema nasilja.

5. Podudaranje elemenata proze u trapericama u djelima *Lovac u žitu* i *Autsajderi*

U ovome se djelu rada obrađuju podudaranja i sličnosti elemenata proze u trapericama koja se mogu naći u djelu *Lovac u žitu* i *Autsajderi*. Na početku, očito je kako se *Lovac u žitu* i *Autsajderi* fokusiraju na odrastanje dječaka u gradu. Iako je *Lovac u žitu* objavljen nekoliko godinaranije, točnije 1951. godine, a *Autsajderi* 1967., djela imaju dosta sličnosti. Obje se knjige fokusiraju na adolescentno doba i mlade ljude koji se osjećaju izolirano i odbačeno. Progovara se društvu i utemeljenim društvenim normama. Likovi, kroz svoje pripovijedanje, iskazuju svoje neslaganje i razočarenje što se tiče pravoga svijeta.

5.1. Pripovijedanje u prvom licu i spontanost govora u romanima

Pripovjedač je u oba djela u prvom licu jednine. On omogućuje čitateljima jasniji uvid u unutarnje misli i osjećaje glavnoga lika. Čitatelji formiraju svoje mišljenje na temelju onoga što čuju od pripovjedača. Prema Graham, kada je riječ o pripovijedanju u prvom licu, veća je emocionalna povezanost s glavnim likom iz razloga što je predloženo sve što osoba proživljava. (Graham 2019: 20) Negativna strana pripovjedača u prvome licu jest ta što je pisanje subjektivno, a ne objektivno. Ne može se znati priča li glavni lik istinu jer ne postoji sveznajući pripovjedač.

Na primjer, u *Lovcu u žitu*, Holden spominje kako ne podnosi ljude koji lažu, a kasnije naziva sebe lažljivcem. Što se tiče Ponyboya, čitatelj može spoznati kako on zvuči iskrenije od Holdena iz razloga što piše i o lošim stranama života u kojemu se nalazi. Dok Holden traži krivca u svijetu zbog svojih problema, Ponyboy je svjestan kako je on sam krivac svojih problema. Dalje, oboje su svjesni kako se uskoro moraju suočiti s ulaskom u svijet odraslih ljudi.

5.2. Stav Ponyboya i Holdena o svijetu odraslih

Ponyboy i Holden osjećaju izričitu odbojnost što se tiče pravoga svijeta i odbijaju postati članovi društva. Može se reći kako je središnja tema u djelima *Lovac u žitu* i *Autsajderi* želja za očuvanjem djetinjstva. Glavni likovi ne žele odrasti i izgubiti sebe u svijetu odraslih.

Iako je gubitak dječje nevinosti neizbježan, u par se primjera ipak može iščitati kako čovjek može u određenim situacijama pronaći trenutke dječje radosti. Na primjer, kod Holdena se to

očituje kada gleda svoju sestru Phoebe u zabavnom parku. Phoebe predstavlja njegovu jedinu vezu s nevinošću koju on želi sačuvati, a odlazak od kuće predstavlja simbol njegove potrebe za bijegom od pravila koje treba poštovati. Nevinost čini ključnu temu u tome djelu te se ponavlja kroz tekst više puta u nekoliko oblika. Holden baca grudu na automobil prekrivenim svježim snijegom jer mu izgleda lijepo i bijelo, a bijela je boja povezana sa čistoćom i nevinosti. (Graham 2007: 39) Osim što je element očuvanja nevinosti prisutan u bacanju grude i čuvanju sestre Phoebe, može se uočiti Holdenova ljutnja kada pročita kako je netko na zidu škole napisao psovku. On želi obrisati napisano kako bi zaštitio drugu djecu da ne vide psovku, ali ne uspijeva u tome. Također, sam je naslov djela povezan sa željom da se očuva nevinost. Holden želi zaštititi djecu od pravoga svijeta te mu je san biti lovac u žitu: „Bio bih takav neki lovac u žitu. Znam da je to ludo, ali to je jedino što bih zaista želio biti.“ (Salinger 1998: 209) On je svjestan koliko to banalno znači, ali ne želi odustati od pomisli kako bi mogao biti spasitelj dječje nevinosti.

U djelu *Autsajderi*, Ponyboy je svjestan kako ne može pobjeći od odrastanja te sačuvati dobrotu koju nose u sebi samo djeca. Situacija izbijanja požara u Crkvi, kada Ponyboy hrabro ulazi kako bi spasio djecu, zapravo je prikaz njegovoga načina da sačuva nevinost. Iako je znao da je vrlo opasno što radi, on je ušao s namjerom da ih spasi jer djeca su ono što je neiskvareno u svijetu. Može se reći kako je Ponyboy u tom trenutku otkrio sam sebe, to jest, dobio je novu perspektivu što se tiče odnosa s drugim ljudima. Spoznaje kako ljude ne može promijeniti. Psihološki je sazrio kada je napustio svoj dom da bolje upoznao svijet. Iako je upoznao dio odrasloga svijeta, on ima namjeru očuvati nevinost i svoje ideale.

Ponyboy, kao i Holden, razdvajaju svjetove. Prvi je svijet odraslih, pun lažnog materijalizma i korumpiranosti u kojemu ljudi nikoga ne slušaju i nitko nikome ne vjeruje. Drugi je svijet, svijet mladih, pun ljubavi. Gubitak nevinosti je nešto s čime se likovi vrlo brzo moraju pomiriti te oni pokušavaju pronaći svoj identitet, ali u isto vrijeme očuvati dijete u sebi.

5.3. Zajedničke osobine Holdena i Ponyboya

Holden i Ponyboy dijele zajedničke osobine i stavove, iako žive različitim životima. U potrazi su za identitetom te često razmišljaju o životu. Obojica su neprilagođeni i osjećaju se izolirano. Glavni likovi, Ponyboy i Holden, predstavljaju otpadnike društva s kojima se nitko ne želi družiti. Tako jednom prilikom dolazi do rečenice koja se može odnositi na oba djela: „Nije

pošteno da nas prati sama zla sreća!“ (Hinton 2001: 33) Iako je navedeni citat iz djela *Autsajderi*, može se reći kako Holdena također prati nesreća u lutanju gradom.

Glavni junaci osjećaju strahovitu osamljenost i odbačenost. Kada je riječ o osjećaju otuđenosti, postoji razlika između Holdena i Ponyboya. Ponyboy se osjeća kao da ga svijet ne želi iz razloga što nije bogat, kao i radi trauma koje „vuče“ za sobom iz prošlosti. No Ponyboy nije uvijek ogorčen i ljut na svijet kao Holden, a i nije imućan kao on. Nasuprot Ponyboyu, Holden je imućan te već na početku govori o svojem ocu koji je bogat pravnik. (Kelly Jr. 2021: 18) Holden govori kako mrzi bogate ljude, a i sam je dio visokog društva. Sličnost oba lika jest u tome što Holden, kao i Ponyboy, ima traumu koja je povezana uz smrt člana obitelji.

Nadalje, Holden i Ponyboy ne vole šminkere. Ponyboy smatra kako šminkeri imaju savršen život, a Holden kategorizira bogataše kao površne ljude i s visoka gleda na bogato društvo, komentirajući ih: „Već sam ih vidio kako svi sjede naokolo u nekom baru, svi u onim blesavim kariranim prslucima, pa kritiziraju predstave, knjige i žene onim umornim snobovskim glasovima. Obaraju me ti momci.“ (Salinger 2007: 157) Holdenov je komentar čista ironija iz razloga što on govori kako ljudi kritiziraju sve što vide, a to je zapravo ono što Holden radi kroz cijelu priču. Jednom prilikom spominje kako šminkere ne želi vidjeti ni na svom pogrebu koliko ih ne voli: „Počeo sam zamišljati kako milijuni najgorih šminkera dolaze na moj pogreb.“ (Salinger 2007: 187, 188) Holden se želi maknuti od njih jer ne dijeli iste ideale s pripadnicima bogatog društva.

Ponyboy i Holden na kritički način promišljaju svijet oko sebe. Oni znaju kako ne dijele iste ideale i interese s ljudima oko sebe. Radije odabiru biti sami, nego da su članovi lošega društva. Holden i Ponyboy imaju plan pronalaska svoj identitet, po mogućnosti izvan grada. Privlači ih mjesto u kojemu nema puno ljudi. Mjesto u kojemu vlada mir i nema sukoba. Svoju budućnost žele izgraditi daleko od grada i gradskih ljudi.

5.4. Stavovi glavnih junaka prema gradu

Ponyboy i Holden dijele slično mišljenje o gradu. Grad predstavlja mjesto koje može biti opasno, posebno za mlade ljude. Naime, grad je suviše monoton za njih i predstavlja mjesto u kojemu se ne događa puno stvari. Ako se nešto i desi, radi se o sukobu i nepravdi koja izbija svako malo među mladima. Oni se osjećaju iznimno ranjivo u takvoj okolini te smatraju grad svojim

neprijateljem. Holden ne voli odlaske u grad jer smatra kako licemjeri idu u grad, ali spominje kako je par puta otišao u grad sa Sally. Sally je jedina djevojka s kojom Holden ostvaruje normalnu komunikaciju. S njom odlazi u grad, ali bude mu užasno dosadno. Spominje kako Sally voli sve što on ne voli. Iako mu ide na živce, on se nastavlja družiti s njom. Njoj govori svoju želju o odlasku iz grada:

„Počeo sam se uzbuđivati kao sam vrag što sam više mislio o tome, i nekako sam posegnuo preko stola i uhvatio staru Sally za ruku (...) Mogli bismo živjeti negdje u prirodi kraj potoka, a kasnije bismo se mogli i vjenčati, ili nešto slično. Zimi bih mogao sam cijepati drva i raditi sve drugo. Tako mi Boga, mogli bismo se fantastično provoditi! Što veliš? Hajde, reci! Hoćeš li učiniti to zajedno sa mnom? Molim te! (Salinger 1998: 164, 165)

Naravno, ona odbija tu ideju smatrajući kako je Holden sišao s uma. Očita je želja za udaljavanjem od grada te maštanje o mirnom seoskom životu. Slično Holdenu, Ponyboy mašta o odlasku na selo gdje nitko ne osuđuje osobu po izgledu. Također, ne ostvaruje baš kontakt s gradskim curama iz razloga što zna kako ga se cure boje: „Pa ipak, često sam se pitao kakve su druge cure. Djevojke vedrih očiju u haljinama pristojne duljine koje se drže kao da bi rado pljunule na nas kad bi im se za to pružila prilika. Većina je na nas gledala kao na smeće.“ (Hinton 2001: 15). Može se reći kako je Ponyboy fasciniran curama jer one predstavljaju stran pojam za njega. Razlika kod Ponyboya jest ta što on voli odlaske u kino i gledanje filmova ga opušta, iako ga to obilježje udaljava od bande kojoj pripada.

Iako se u određenim pogledima Holden i Ponyboy ne slažu oko grada, dijele mišljenje o gradu kao nesigurnom mjestu za život. Maštaju za bijegom iz grada gdje će se osjećati bolje i sigurnije. Često sanjare o idiličnim sredinama u kojima bi pronašli novu sreću. Također, tamo bi dobili novu šansu za život te bi ga ostvarili kako oni žele. Život bez predrasuda i osuđivanja drugih ljudi.

6. Zaključak

Proza u trapericama predstavlja novi oblik književnosti koji je postao poznat šezdesetih i sedamdesetih godina dvadesetoga stoljeća. Čitatelji su ga odmah prihvatili zbog drugačijeg načina pripovijedanja. Pripovijedanje je u prvom licu jednine te se čitatelj može poistovjetiti s glavnim likom. Proza se u trapericama prvo pojavljuje u Americi, a prethodnici toga razdoblja jest doba pisaca *izgubljene generacije*. Za jednog od glavnih početnika *jeans* proze slovi Jerome David Salinger sa svojim romanom *Lovac u žitu*, iako je djelo napisano dosta prije nego što je takva vrsta proze postala poznata. Ona se pojavljuje u određenim europskim državama, među kojima je i Hrvatska. Na hrvatske pisce utječe Gertrude Stein i ostali američki pisci svojim stilom pisanja. Za najpoznatije hrvatske pisce *jeans* proze slove Majdak, Šoljan i Slamnig. U izabranim djelima, *Lovac u žitu* i *Autsajderi*, bit je prikazati glavna obilježja proze u trapericama, a ta obilježja čine: spontanost pripovijedanja, odnos mladih prema starijima, opis likova te stav mladih prema gradu.

Analizom se može potvrditi kako oba djela sadrže dosta karakteristika proze u trapericama. U oba su djela glavni junaci otpadnici od društva, autsajderi i tinejdžeri koji se ne mogu priviknuti na svijet odraslih. Junaci proze u trapericama nose upečatljiv stil po kojima ih drugi ljudi mogu prepoznati. Naravno, to su traperice, traper jakne i obične crne majice. Uz stil oblačenja, prepoznatljivi su i po frizuri koja je često uređena gelom i začušljana. Mladi su u razdoblju šezdesetih godina bili zaokupljeni masovnim medijima te se to odrazilo i na njihov pogled na svijet. Junaci su zainteresirani za razvoj tehnologije, ali ih je i u isto vrijeme strah od budućnosti.

Strah kriju svojim govorom koji se razlikuje od starijih ljudi. Oni se ne koriste standardnim jezikom te se često izruguju tradiciji i načinu na koji stariji ljudi razgovaraju. Na taj način, mladi pokazuju da su drugačiji i kako imaju svoj pojam suvremenoga svijeta. Također, jezik obiluje psovka i žargonima kojima se samo mladi ljudi koriste. Dolazi do stvaranja različitih svjetova.

Sukobe se svjetovi mladih i starijih. Mladi ne shvaćaju starije, a stari ne shvaćaju mlade i njihov pogled na svijet. Mladi se junak ne želi poistovjetiti sa starijima, želi pokazati kako više nije dijete te da može razmišljati racionalno i na pravilan način kao odrasla osoba. Glavni lik traži sebe u svijetu iz razloga što on nema formirani identitet. Često odlazi izvan grada ili bježi iz nekoga mjesta kako bi pronašao svoj identitet. Na primjeru djela *Autsajderi* i *Lovac u žitu*, Ponyboy odlazi iz grada u selo kako bi pronašao mir, a Holden bježi iz stare škole te luta po hladnim ulicama New

Yorka. Obojica razmišljaju o spokojnom životu koji bi mogli ostvariti na selu. Još jedan razlog zašto likovi bježe iz grada jest taj što im grad postane monoton te traže novu rasonodu.

Glavni se lik često osjeća usamljeno, iako oko sebe ima svoje društvo. To se događa kada glavni junak ne dijeli iste stavove s ostalim članovima društva. Glavni su likovi u djelima *Autsajderi* i *Lovac u žitu* osobe koje žele odrasti i cilj im je očuvati svoju nevinost. Ta se nevinost veže uz bijelu boju koja označava čistoću. Naravno, oni znaju kako to nije moguće, ali žele spasiti i zaštititi drugu djecu od svijeta odraslih. Iz razloga što junaci znaju kako djetinjstvo više ne mogu vratiti, oni imaju iznimno negativan pogled na svijet. Postoje prilika kada se i u odraslome svijetu mogu naći sretni trenuci djetinjstva. Na primjer, Holden je sretan kada gleda svoju sestru kako se zabavlja u zabavnom parku, a Ponyboy je sretan kada spasi život dječaku iz goruće Crkve. Nitko tko se rodio ne može zauvijek ostati čisto, bijelo, nevino i zlatno dijete.

Zaključno, može se reći kako djela *Lovac u žitu* i *Autsajderi* obiluju elementima koji pripadaju prozi u trapericama. Ti se elementi očituju u izgledu glavnih likova, a mogu se pronaći u ponašanju i ophođenju prema svijetu. Točno je kako likovi nose traperice, no njima traperice ne znače samo stil oblačenja, već stav koji imaju prema svijetu te način na koji žive.

7. Literatura

Izvori:

1. Hinton, Susan Eloise. *Autsajderi*. 2001. Zagreb: Sysprint
2. Hinton, Susan Eloise. *The Outsiders*. 1967. Dell Publishing
3. Salinger, Jerome David. *Lovac u žitu*. 2007. Zagreb: Šareni dućan
4. Salinger, Jerome David. *Lovac u žitu*. 1998. Zagreb: ABC naklada

Literatura

5. Aksjonov, Vasilij Pavlovič. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Zadnja posjeta: 20. 9. 2023.
<<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=1190>>
6. Baković, Ivana. *Sintaktostilemi u romanima hrvatske proze u trapericama*. Zadnja posjeta: 23.7.2023. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/346676>
7. Britannica. *Susan Eloise Hinton*. Zadnja posjeta: 20.7.2023. Dostupno na linku: <https://www.britannica.com/biography/S-E-Hinton>
8. Bryan, James. *The Psychological Structure of the Catcher in the Rye*. 1974. PMLA, vol. 89, no. 5. JSTOR. Zadnji pristup: 23.8.2023. Dostupno na: <https://doi.org/10.2307/461377>
9. Chambers, Iain. *Popular culture*. 1986. Routledge
10. Corrigan, Paul. *Doing nothing*. 1976. Youth subcultures in post-war Britain, The Centre for Contemporary Cultural Studies University of Birmingham,
11. Flaker, Aleksandar. *Proza u trapericama*. 1983. Zagreb: Liber
12. Fiske, John. *Popularna kultura*. 2001. Beograd: Clio
13. Gillespie, Joanne S. *Getting Inside S.E. Hinton's The Outsiders*. 2006. The English Journal, vol. 95, no. 3. JSTOR. Zadnji pristup: 20.8.2023. Dostupno na: <https://doi.org/10.2307/30047043>.
14. Graham, Sara. *Salinger's The Catcher in the Rye (Reader's Guides)*. 2007. UK: Continuum
15. Graham, Sarah. *A History of the Bildungsroman*. 2019. UK: Cambridge University Press
16. Kelly, Tim. *The Merits of Young Adult Literature: Examining the Mental States of the Protagonists in the Catcher in the Rye, the Outsiders, the Book Thief, and the Perks of Being a Wallflower*. 2021. Zadnja posjeta 20.8.2023. Dostupno na:

https://digitalcommons.lasalle.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1055&context=honors_projects

17. Kolanović, Maša. *Što se dogodilo s trapericama?* Zadnja posjeta 25.7.2023. Dostupno na: <https://www.hrvatskiplus.org/article.php?id=1905&naslov=to>
18. Lass, Abraham H. *A Student's Guide to 50 American Novels*. 1966. Pocket
19. Longley, Robert. *The Lost Generation and the Writers Who Described Their World*. ThoughtCo. 2002. Zadnja posjeta: 19.9.2023. Dostupno na: <https://www.thoughtco.com/the-lost-generation-4159302>
20. Lugiarić, Danijela. *Simbolični dalekozor: Flakerova proza u trapericama*. 2009. Zadnja posjeta 12.7.2023. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/file/160692>
21. McCulloch, Fiona. *Bildungsromane for Children and Young Adults. Chapter 7*. 2019. Cambridge: Cambridge University Press. Zadnji pristup: 22.7.2023. Dostupno na: <https://doi.org/10.1017/9781316479926.008>
22. Monk, Craig. *Lost Generation*. Zadnji pristup: 18.9.2023. Oxford Bibliographies. Dostupno na: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199827251/obo-9780199827251-0183.xml>
23. Ousby, Ian. *An Introduction to Fifty American Novels*. 1979. Pan Books
24. Petković, Danijela. *Književnost za mlade, adolescencija, fantastika i (subverzivna) didaktika*. 2013. Niš
25. Plenzdorf, Ulrich. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža*, 2021. Zadnja posjeta: 20. 9. 2023. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48699>.
26. Samardžija, Marko. *Jezična i stilska slojevitost proze u trapericama*. Zadnja posjeta 17.7.2023. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/310950>
27. Sasani, Samira i Parvaneh, Javidnejat. 2015. *A Discourse of the Alienated Youth in the American Culture: Holden Caulfield in J.D. Salinger's The Catcher in the Rye*. Asian Social Science. Zadnja posjeta: 1.8.2023. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/277888007_A_Discourse_of_the_Alienated_Youth_in_the_American_Culture_Holden_Caulfield_in_JD_Salinger's_The_Catcher_in_the_Rye
28. Skupina autora. *Leksikon svjetske književnosti – pisci*. 2005. Zagreb: Školska knjiga

29. Slawenski, Kenneth. *J.D. Salinger: A Life*. 2010: Random House
30. Strauch, Carl F. *Kings in the Back Row: Meaning through Structure. A Reading of Salinger's "The Catcher in the Rye"*. 1961. Wisconsin Studies in Contemporary Literature, vol. 2, no. 1. JSTOR. Zadnji pristup: 23.7.2023. Dostupno na: <https://doi.org/10.2307/1207365>.
31. Thamarana, Simhachalam. *Origin and Development of Bildungsroman Novels in English Literature*. 2015. International Journal of English. Volume III. Zadnji pristup: 22.7.2023. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/282876442_Origin_and_Development_of_Bildungsroman_Novels_in_English_Literature
32. The Encyclopedia of Oklahoma History and Culture. *Susan Eloise Hinton*. Zadnja posjeta 20.7.2023. Dostupno na linku: <https://www.okhistory.org/publications/enc/entry.php?entry=HI013>
33. Unger, Leonard. *American Writers III*. 1977. Charles Scribner & Sons
34. Zapf, Hubert. *Logical Action in The Catcher in the Rye*. 1985. College Literature, vol. 12, no. 3. JSTOR. Zadnji pristup: 18.8.2023. Dostupno na: <http://www.jstor.org/stable/25111673>
35. Zima, Dubravka. *Adolescentski roman u hrvatskoj književnosti do početka 2000. godine*. Kolo 3. 2008. Zadnja posjeta 25.7.2023. Dostupno na: <https://www.matica.hr/kolo/309/adolescentski-roman-u-hrvatskoj-knjizevnosti-do-pocetka-2000-godine-20528/>
36. Župan, Ivica. *Aleksandar Flaker: Proza u trapericama*. 1978. Croatica 11-12. Zadnja posjeta 27.7.2023. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/309817>